

UNIVERZITET U SARAJEVU

**PRAVILA STUDIRANJA ZA PRVI I DRUGI
CIKLUS STUDIJA, INTEGRISANI, STRUČNI I
SPECIJALISTIČKI STUDIJ NA
UNIVERZITETU U SARAJEVU**

SADRŽAJ

DIO PRVI – STUDIJ.....	3
DIO DRUGI – ORGANIZACIJA I REALIZACIJA AKADEMSKE GODINE I NASTAVE.....	8
Poglavlje I. Organizacija nastave.....	9
Poglavlje II. Organizacija nastave za vanredni studij	14
Poglavlje III. Studijski program	16
DIO TREĆI - STUDENTI	19
Poglavlje I. Upis na studij i sticanje statusa studenta	19
Poglavlje II. Troškovi studija	23
Poglavlje III. Vrednovanje postignuća i ispitni rokovi	24
Poglavlje IV. Napredovanje kroz studij i statusna pitanja.....	31
Poglavlje V. Završni rad	34
Poglavlje VI. PRAVA I OBAVEZE STUDENTA	38
Poglavlje VII. Mobilnost	42
DIO ČETVRTI - DISCIPLINSKI POSTUPAK I ODGOVORNOST ZA ŠTETU.....	43
DIO PETI - ISPRAVE O STUDIJIMA.....	44
DIO ŠESTI - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE.....	46

Na osnovu člana 61. stav (1) tačka k) Zakona o visokom obrazovanju („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj: 36/22), i člana 64. Statuta Univerziteta u Sarajevu, Senat Univerziteta u Sarajevu je na 61. redovnoj sjednici održanoj 27. 09. 2023. godine donio

PRAVILA STUDIRANJA ZA PRVI I DRUGI CIKLUS STUDIJA, INTEGRISANI, STRUČNI I SPECIJALISTIČKI STUDIJ NA UNIVERZITETU U SARAJEVU

Član 1.

(Predmet Pravila)

- (1) Pravilima studiranja za prvi i drugi ciklus studija, integrisani, stručni i specijalistički studij na Univerzitetu u Sarajevu (u daljem tekstu: Pravila studiranja) bliže se uređuju organizacija i izvođenje studija na prvom i drugom ciklusu studija, integrisanom, stručnom i specijalističkom studiju kao i druga pitanja koja se odnose na upis i organizaciju studija, trajanje studija, oblike studija, postupak ispitivanja i ocjenjivanja, prava i obaveze studenata, uvjete, i postupak provođenja završnog rada, isprave o studijima i druga relevantna pitanja od značaja.
- (2) Univerzitet u Sarajevu (u daljem tekstu: Univerzitet) i članice su obavezni Pravila studiranja objaviti na svojim oglasnim pločama/web stranicama prije upisa studenata u prve godine studija.
- (3) U slučaju izmjene ili dopune Pravila studiranja u toku akademske godine, izmjenjeni i dopunjeni članovi se primjenjuju sa početkom naredne akademske godine na sve studente upisane u tu akademsku godinu.
- (4) Terminološko korištenje muškog ili ženskog roda u ovim Pravilima podrazumijeva uključivanje oba roda.

DIO PRVI – STUDIJ

Član 2.

(Vrste studija)

- (1) Studiji na Univerzitetu se organiziraju i izvode kao ciklični i neciklični.
- (2) Ciklični akademski studiji se organizuju kao:

3

Pravila studiranja za prvi i drugi ciklus studija, integrisani, specijalistički i stručni studij na Univerzitetu u Sarajevu

- a) prvi ciklus akademskih studija,
 - b) drugi ciklus akademskih studija,
 - c) integrisani akademski studij i
 - d) treći ciklus akademskih studija.
- (3) Svi ciklični akademski studiji iz stava (2) ovog člana se mogu organizovati kao dualni model studija.
- (4) Neciklične vrste studija na Univerzitetu su:
- a) specijalistički studij,
 - b) stručni studiji,
 - c) cjeloživotno obrazovanje,
 - d) zimske/ljetne škole,
 - e) razlikovni studij,
 - f) mikrokvalifikacije.

Član 3.

(Prvi ciklus akademskih studija)

- (1) Prvi ciklus akademskih studija traje tri ili četiri godine i vrednuje se sa najmanje 180 odnosno najmanje 240 ECTS bodova.
- (2) Osnovni uslov za upis na prvi ciklus akademskih studija je završeno četverogodišnje obrazovanje u Bosni i Hercegovini ili ekvivalentno obrazovanje u inostranstvu koje omogućava upis na univerzitetski studij u zemlji u kojoj je stečeno. Učenici koji su završili srednjoškolsko obrazovanje u inostranstvu obavezni su izvršiti nostrifikaciju svjedočanstva ili diplome u skladu sa važećim propisima.
- (3) Završetkom prvog ciklusa akademskog studija stiče se zvanje završenog dodiplomskog studija (bakalaureat) ili ekvivalenta.

Član 4.

(Drugi ciklus akademskih studija)

- (1) Drugi ciklus akademskih studija traje jednu ili dvije godine i vrednuje se sa najmanje 60 odnosno najmanje 120 ECTS bodova i to tako da u zbiru sa ECTS bodovima prvog ciklusa studija iznosi najmanje 300 ECTS bodova ukupno.
- (2) Pravo upisa na drugi ciklus studija imaju svi kandidati koji su završili prethodni studij sa stečenih najmanje 180 ECTS bodova za studije koji traju dvije godine, odnosno najmanje 240 ECTS bodova za studij koji traje jednu studijsku godinu kao i kandidati koji su završili diplomski studij po predbolonjskom sistemu studiranja a koji se u utvrđenom postupku ekvivalencije izjednačava sa prvim ciklusom univerzitetskog obrazovanja.
- (3) Pravo upisa na drugi ciklus studija imaju i studenti koji nakon ranije okončanog prvog i drugog ciklusa u zbiru imaju minimalno 240 ECTS bodova.
- (4) Završetkom drugog ciklusa akademskih studija stiče se stručno zvanje magistra ili ekvivalenta, stečenog nakon dodiplomskog studija.

Član 5.

(Integrirani akademski studij)

- (1) Integrirani akademski studij je objedinjeni studij prvog i drugog ciklusa koji traje pet ili šest godina i vrednuje se sa najmanje 300 odnosno najmanje 360 ECTS bodova.
- (2) Pravo upisa na integrirani akademski studij imaju svi kandidati koji ispunjavaju uvjete i za upis na prvi ciklus studija utvrđen u članu 3. Pravila.
- (3) Integrirani akademski studij vodi do stručnog zvanja magistra ili ekvivalenta odnosno stručnog zvanja doktora ili ekvivalenta.

Član 6.

(Treći ciklus akademskih studija)

- (1) Treći ciklus akademskih studija traje tri godine i vrednuje se sa najmanje 180 ECTS bodova.
- (2) Precizniji uvjeti organizacije i izvođenja trećeg ciklusa akademskih studija uređuju se Pravilima studiranja za treći ciklus koja donosi Senat.

Član 7.

(Dualni studij)

- (1) Dualni studij podrazumijeva oblik cikličnog studija koji se u istom omjeru odvija kod poslodavca, dualnog partnera i u učionici članice Univerziteta koja provodi dualni studij.
- (2) Završetkom dualnog studija stiče se diploma i zvanje u skladu sa odredbama koje utvrđuju ciklično obrazovanje u odnosu na završeni ciklus studija.
- (3) Dualni studij podrazumijeva studij uz rad kod poslodavca sa kojim članica ima potpisan ugovor o dualnom modelu studija.
- (4) Student dualnog studija ima sva prava redovnog studenta.
- (5) Studenti dualnog studija obavezni su potpisati ugovor o studiranju u dualnom modelu.
- (6) Na dualni studij se upisuju isključivo studenti koji sami finansiraju svoj studij ili studij sufinansira dualni partner sa kojim je članica ranije potpisala ugovor.
- (7) Članica Univerziteta je obavezna voditi registar partnera dualnog obrazovanja sa kojim je potpisala ugovor o dualnom obrazovanju.
- (8) Detaljnija pitanja u vezi sa organizacijom dualnog studija, načinom realizacije i bitnim elementima ugovora uređuju se posebnim Pravilnikom o dualnom obrazovanju.

Član 8.

(Stručni studij)

- (1) Članice Univerziteta mogu organizovati stručni studij, kao vrstu necikličnog akademskog obrazovanja koji se vrednuje sa minimalno 60 ECTS do 120 ECTS bodova, na osnovu kojeg se omogućava nastavak studija na prvom ciklusu.
- (2) Pravo upisa na stručni studij imaju kandidati koji ispunjavaju uvjete za upis na prvi ciklus akademskih studija utvrđen članom 3. ovih Pravila.

- (3) Završetkom stručnog studija stiče se stručno zvanje stručnog saradnika (engl. associate degree) sa naznakom stručne oblasti koja se realizira odobrenim studijskim programom.
- (4) Propozicijama studijskog programa prvog ciklusa studija ECTS bodovi ostvareni na adekvatnom stručnom studiju mogu se dijelom ili u cijelosti ubrojiti u ECTS bodove koje je potrebno ostvariti na prvom ciklusu studija, što utvrđuje vijeće članice posebnim aktom.

Član 9.

(Specijalistički studij)

- (1) Članice Univerziteta mogu organizirati specijalistički studij kojem mogu pristupiti kandidati koji su završili drugi ciklus univerzitetskog obrazovanja, integrisani akademski studij ili diplomski studij po predbolonjskom sistemu studiranja, a koji se u utvrđenom postupku ekvivalencije izjednačava sa drugim ciklusom univerzitetskog obrazovanja, odnosno integrisanim akademskim studijem.
- (2) Specijalistički studij traje najmanje jednu studijsku godinu i vrednuje se sa minimalno 60 ECTS bodova.
- (3) Završetkom specijalističkog studija stiče se zvanje akademskog specijaliste (engl. academic specialist) sa naznakom oblasti iz studijskog programa ili ekvivalentno zvanje. Specijalistički studij osigurava prohodnost na treći ciklus studija nakon završenog drugog ciklusa studija, integrisanog studija ili diplomskog studija po predbolonjskom sistemu studiranja.
- (4) Propozicijama studijskog programa trećeg ciklusa studija, ECTS bodovi ostvareni na adekvatnom specijalističkom studiju mogu se dijelom ili u cjelosti ubrojiti u ECTS bodove koje je potrebno ostvariti na trećem ciklusu studija.

Član 10.

(Ostale vrste necikličnog obrazovanja)

- (1) Neciklično obrazovanje predstavlja poseban vid edukacije kojim se zainteresiranim licima omogućava da dopune svoje obrazovanje, koje se, u pravilu, organizira u formi kurseva, praktičnih obuka, ljetnih škola, seminara, razlikovnih studija i mikrokvalifikacija koje rezultira dodjelom certifikata i mikroakreditiva.
- (2) Neciklični oblik obrazovanja provodi se na osnovu programa koji je na prijedlog jedne ili više članica odobrio Senat Univerziteta.
- (3) U skladu sa odlukom Senata o konkretnom programu necikličnog obrazovanja i u skladu sa relevantnim zakonskim propisima o obrazovanju odraslih i cjeloživotnom učenju, Univerzitet i/ili njegova članica ovlašteni su izdavati certifikate i mikroakreditive o završenom necikličnom obliku obrazovanja za stečenu mikrokvalifikaciju.
- (4) Neciklični oblik obrazovanja realizira članica Univerziteta koja je matična za određenu oblast i u pravilu, izvodi ga akademsko osoblje Univerziteta, uz moguće angažiranje stručnjaka iz prakse.
- (5) Položeni ispiti i ostvareni ECTS bodovi stečeni na necikličnom obliku obrazovanja mogu biti prepoznati u postupku ekvivalencije kao ispit ili dio ispita.

- (6) ECTS bodovi ostvareni iz cjeloživotnog i necikličnog obrazovanja, mikrokvalifikacija, kao i programa ljetnih/zimskih škola obrazovanja koje je odobrio Senat Univerziteta priznaju se u postupcima ekvivalencije cikličnih formi obrazovanja
- (7) Certifikati i mikroakreditivi izdati nakon završetka necikličnog oblika obrazovanja služe kao dokaz osposobljenosti kandidata za obavljanje određenih poslova i ne predstavljaju ekvivalent zvanju i diplomi nakon završetka cikličnih oblika studija koju izdaje Univerzitet odnosno organizaciona jedinica Univerziteta.

Član 11.

(Razlikovni studij)

- (1) Članice Univerziteta mogu realizovati razlikovni studij koji studentu omogućava sticanje prava na upis više razine studija.
- (2) Razlikovni studij se organizuje za upis na studijske programe drugog ciklusa studija, a u slučaju kada studenti nakon završenog prvog ciklusa studija ili predbolonjskog diplomskog studija moraju položiti razliku predmeta ili obaviti dodatne nastavne obveze kako bi mogli nastaviti studij na srodnom studijskom programu drugog ciklusa studija.
- (3) Razlikovni studij može trajati najviše dva semestra.
- (4) Razlikovni studij se ne može organizirati za upis na prvi ciklus studija, integrisani studij i stručni studij.
- (5) Za studente razlikovnog studija nije moguće provesti završetak studija koji podrazumijeva odbranu završnog rada nego se vrši evidentiranje da je student završio razlikovni studij.
- (6) Studentu koji je položio predmete iz razlikovnog studija se može izdati certifikat o završetku razlikovnog studija. S obzirom da se završetkom razlikovnog studija ne stiče stručni naziv, ne može se izdati diploma ili dodatak diplomi.
- (7) Program razlikovnog studija usvaja Vijeće članice u sastavu studijskog programa, na koji saglasnost daje Senat.

Član 12.

(Način studiranja)

- (1) Ciklični, stručni i specijalistički studiji mogu se realizirati kao:
 - a) redovni studij i
 - b) vanredni studij
- (2) Redovni studij se organizira i izvodi sa punim fondom sati predviđenim studijskim programom.
- (3) Vanredni studij se organizira i izvodi kao poseban oblik studija koji je izvedbenim planom prilagođen studentima koji nisu u mogućnosti pohađati redovni studij. Za vanredne studente organizira se nastava u punom fondu sati predviđenih studijskim programom, pri čemu je najmanje jedna trećina nastave u učionici, a ostatak može biti organizirano u učionici, na daljinu i kombinacijom ova dva modela.
- (4) Vanredni student pri upisu studijske godine opredjeljuje se u skladu sa studijskim programom za onoliko studijskih predmeta koliko je potrebno da se ostvari najmanje 30

ECTS bodova na nivou godine, osim ako mu je do kraja studija ostalo manje od 30 ECTS bodova.

- (5) Vanredni student zadržava status studenta do isteka roka koji se određuje u trostrukom broju akademskih godina potrebnih za realizaciju studijskog programa.
- (6) Dualni studij je vrsta redovnog studija u kojem student u istom omjeru pohađa nastavu i radi kod poslodavca, odnosno studiranje se odvija kroz mjesečnu izmjenu prakse i predavanja a u skladu sa potpisanim ugovorom o dualnom studiranju.
- (7) Studij članica Grupacije medicinskih nauka se realizira isključivo kao redovni studij.
- (8) Vanredni studenti obavezni su pristupiti oblicima semestralnih provjera znanja predviđenih silabusom predmeta i izvedbenim planom nastave koji se, u pravilu, obavljaju u toku onih radnih sedmica u kojima se organizira nastava za ove studente, a što je detaljnije utvrđeno ovim Pravilima.
- (9) Vanredni studenti završnim ispitima mogu pristupiti u terminima kada se oni organiziraju za redovne studente istog studijskog programa.
- (10) Svi ispiti za vanredne studente obavezno se provode u prostorijama članice.

DIO DRUGI - ORGANIZACIJA I REALIZACIJA AKADEMSKE GODINE I NASTAVE

Član 13.

(Ogranizacija akademske godine)

- (1) Akademska godina obuhvata 12 mjeseci nastavnih i nenastavnih aktivnosti, i u pravilu, počinje 1. oktobra, a završava se 30. septembra.
- (2) Akademska godina se organizira u dva semestra: zimski i ljetni.
- (3) Nastava na prvom ciklusu studija, drugom ciklusu studija i integrisanom studiju u zimskom semestru, u pravilu, počinje prvog ponedjeljka u oktobru i traje po 15 sedmica kontinuiranih aktivnosti.
- (4) Nastava na specijalističkom studiju, stručnom studiju, dualnom studiju i trećem ciklusu studija može početi neovisno od nastave na ciklusima studija utvrđenim u prethodnom stavu, s tim da se nastava u punom fondu sati ima izvesti do završetka zimskog semestra kao i na prvom ciklusu studija.
- (5) Nakon završene nastave u zimskom i ljetnom semestru slijedi sedmica pauze.
- (6) Detaljan kalendar organizacije i realizacije studijskih programa za akademsku godinu utvrđuje i objavljuje Senat Univerziteta na svojoj web stranici najkasnije 60 dana prije početka nastave.
- (7) Članice Univerziteta obavezne su svoje kalendare aktivnosti objaviti na vlastitim web stranicama prije početka nastave.
- (8) Izuzetno, članica Univerziteta, zbog svojih specifičnih uvjeta i zahtjeva studija, može svojim kalendarom akademskih aktivnosti modificirati akademski kalendar Univerziteta, ali ne na način da izađe iz okvira početka i završetka akademske godine.

- (9) Dekan može odobriti izmjenu načina realizacije nastave u slučaju odobrenog odsustva nastavnika ili saradnika radi naučnog, umjetničkog ili stručnog usavršavanja ili obavljanja aktivnosti od posebnog interesa za Univerzitet ili članicu, gostujućih profesora/predavača sa drugih univerziteta i u slučaju nadoknade nenastavnih dana utvrđenih akademskim kalendarom.
- (10) Vijeće članice može svojim kalendarom nastavnih aktivnosti utvrditi izvođenje nastave na daljinu (online režimu) u obimu do jedne trećine u semestru za studijske programe čija je realizacija predviđena u učionici.
- (11) Online sedmice iz prethodnog stava moraju biti utvrđene akademskim kalendarom članice.
- (12) Vijeće članice može svojim kalendarom nastavnih aktivnosti utvrditi izvođenje nastave na daljinu (online režimu) u cjelokupnom obimu za specijalističke i interdisciplinarne studijske programe čija je realizacija predviđena u online režimu.
- (13) U izuzetnim okolnostima, nastava može trajati kraće i/ili izvoditi se u drugom obliku, o čemu odluku donosi Senat uz obavezu realizacije propisanog fonda sati.

Poglavlje I. Organizacija nastave

Član 14.

(Raspored sati)

- (1) Nastava se organizira i izvodi prema utvrđenom rasporedu sati.
- (2) Članice Univerziteta su obavezne objaviti raspored sati na oglasnoj ploči i web stranici najkasnije 10 dana prije početka realizacije nastave u zimskom odnosno ljetnom semestru.
- (3) Pod objavom na oglasnoj ploči iz stava (2) ovog člana podrazumijeva se i objava putem odgovarajuće elektronske platforme za učenje/nastavu članice.
- (4) Raspored sati sadrži: naziv studijskog programa, studijsku godinu, naziv predmeta, vrijeme (dan, sat) održavanja nastave, mjesto održavanja nastave (sale, laboratorije), ime(na) nastavnika i druga uputstva o nastavi.
- (5) Raspored sati po studijskim godinama (godina studija u koju je student upisan) se priprema tako da nema preklapanja obaveza za studente upisane na tu studijsku godinu. U slučaju preklapanja u rasporedu student je dužan slušati predmete koje je prenio iz prethodne studijske godine, ukoliko nije ostvario pravo na potpis odgovornog nastavnika iz člana 28. ovih Pravila.
- (6) Promjena rasporeda sati u toku semestra, u pravilu, nije dopuštena.
- (7) Ukoliko se iz objektivnih razloga raspored mora promijeniti, predmetni nastavnik je obavezan o tome obavijestiti studente najkasnije 24 sata prije promjene.

Član 15.

(Program rada - Silabus)

- (1) Predmetni nastavnik obavezan je da u prvoj sedmici nastave upozna studente s planom rada na predmetu a posebno sa: ciljevima, sadržajem i metodama realizacije nastave, načinima i

kriterijima praćenja znanja i napredovanja studenta, zadacima predviđenim za individualni rad studenta i rokovima za njihovo izvršenje, predviđenim formama provjere znanja, kriterijima ocjenjivanja završnog ispita i obaveznom i preporučenom literaturom

- (2) Za izvođenje svih oblika nastave kao i za praćenje aktivnosti studenata i provjeru njihovih postignuća na osnovu nastavne literature koja je naznačena u nastavnom planu i programu odgovoran je predmetni nastavnik u skladu sa obavezama utvrđenim nastavnim planom i programom.

Član 16.

(Nastavni predmeti)

- (1) Nastavni predmet predstavlja didaktički pripremljenu naučnu, odnosno umjetničku disciplinu iz naučnog/umjetničkog polja ili grane određene naučne/umjetničke oblasti.
- (2) Nastavni predmeti studijskog programa kategoriziraju se kao obavezni i izborni.
- (3) Obavezni nastavni predmeti su oni kojima se stječu znanja, vještine i kompetencije neophodne za ostvarivanje akademske svrsishodnosti studijskog programa.
- (4) Izborni predmeti vode se na listama predmeta studijskog programa, nude se na izbor studentu kao mogućnost stjecanja dodatnih akademskih i stručnih znanja, obrazovanja i opće kulture i obavezni su samo za one studente koji su ih izabrali.
- (5) Prilikom upisa u narednu studijsku godinu student je obavezan prijaviti izborne predmete za zimski i ljetni semestar koje želi slušati i polagati.
- (6) Predmeti koje je student prijavio, ne mogu se mijenjati nakon njihove verifikacije. Osim u slučajevima kada se predmetna nastava ne može realizirati iz objektivnih razloga (bolest nastavnika, odlazak u mirovinu).
- (7) Student koji ne položi predmet u redovnom i popravnom roku upisuje predmet ponovo, ako je iz grupe obaveznih predmeta, a ako je iz grupe izbornih predmeta upisuje isti predmet ponovo ili odabire drugi izborni predmet da bi ostvario potrebne ECTS studijske bodove. U odabiru izbornih predmeta prednost imaju studenti koji su godinu upisali prvi put, a potom studenti ponovci.
- (8) Ukoliko se na studijsku grupu ili na pojedini izborni predmet u jednoj akademskoj godini upiše manje od 5 studenata, Vijeće članice može donijeti odluku o drugačijem načinu organizacije nastave od onog predviđenog studijskim programom.
- (9) Senat svojom posebnom odlukom može utvrditi da neki od obaveznih ili izbornih predmeta, imajući u vidu šire primjenjive stručne osnove i znanja koja pružaju studentu, bude zajednički predmet za više studijskih programa.
- (10) Nastava iz pojedinih predmeta može se organizirati i na nivou Univerziteta koji ovu nastavu organizira sa matičnim fakultetom ili akademijom.
- (11) Svaki nastavni predmet vrednuje se odgovarajućim brojem ECTS bodova.

Član 17.

(Oblici organizacije nastave)

- (1) Nastava se organizuje u prostorijama članice, na daljinu ili kombinacijom ova dva modela.
- (2) Nastava u prostorijama podrazumijeva da se nastava izvodi u učionicama, laboratorijama, odnosno nastavnom prostoru članice te u prostorima nastavnih, naučnoistraživačkih i

10

umjetničkoistraživačkih baza, poslovnih subjekata u kojima se provodi dualno obrazovanje i kao terenska nastava.

- (3) Nastava na daljinu podrazumijeva da se nastavnici i studenti ne nalaze fizički na istoj lokaciji ali koriste različitu tehnologiju kao podršku interaktivnoj komunikaciju u okviru nastavnog procesa.
- (4) Kombinacija modela nastave iz stava (2) i (3) podrazumijeva da se nastava organizira u isto vrijeme i u prostorijama i na daljinu.

Član 18.

(Prisustvo na nastavi redovnih studenata)

- (1) Studenti u statusu redovnog studenta obavezni su prisustvovati svim oblicima nastave minimalno 80% od ukupnog fonda sati po predmetu čime ostvaruje pravo na ovjeru urednog pohađanja nastave.
- (2) Izuzetno, ukoliko za to postoje opravdani razlozi (kraća bolest, angažmani studenta u projektima, učešće u poslovima izvan Univerziteta, radionice, naučne ili umjetničke smotre, skupovi, porodični razlozi), koji moraju biti pisano dokumentirani, studenti mogu izostati i do 30% fonda sati nastavnih aktivnosti na predmetu, a odluku o pravdanju donosi predmetni nastavnik. Ukoliko student nije zadovoljan odlukom nastavnika o pravdanju izostanaka, odluku o pravdanju odustva donosi dekan, na prijedlog prodekana za nastavu uzimajući u obzir strukturu i obim studijskog programa.
- (3) O urednom pohađanju svih oblika nastave vodi se evidencija za svaki predmet i oblik studija na obrascu ili elektronski.

Član 19.

(Konsultacije)

- (1) Predmetni nastavnik i saradnik su obavezni da u toku realizacije nastave, izvršavanja samostalnih zadataka od strane studenata i njihovih priprema za savladavanje nastavno-naučnih sadržaja i provjeru znanja pomogne studentima organiziranjem i održavanjem redovnih konsultacija.
- (2) Termini za konsultacije u toku sedmice moraju biti usklađeni sa planom realizacije nastave, tako da su prilagođeni obavezama akademskog osoblja, kao i potrebama studenata.
- (3) Konsultacije mogu biti organizirane u vidu kabinetskih ili konsultacija u učionici, korištenjem e-maila i drugih vidova elektronske komunikacije, uz obavezu da se najmanje 5 nastavnih sati sedmično planira za konsultacije.
- (4) Termini konsultacija moraju biti javno oglašeni putem odgovarajuće elektronske platforme za učenje/nastavu članice te o održavanju kabinetskih konsultacija se vodi uredna evidencija na način utvrđen Statutom.

Član 20.

(Vrste nastavnih aktivnosti)

- (1) U skladu sa studijskim programom članice Univerziteta organiziraju predavanja, terensku nastavu, seminare, individualnu nastavu, ferijalnu praksu, kliničku praksu, umjetničku nastavu, vježbe, praktičnu nastavu, metodičku, pedagošku i psihološku praksu, konsultacije i sl.
- (2) Nastavnici, u pravilu, izvode predavanja. U skladu sa planom realizacije nastave, nastavnici izvode predavanja, vježbe i druge oblike nastave, dok saradnici izvode vježbe te iznimno u koordinaciji sa odgovornim nastavnikom dijelove predavanja i seminara.
- (3) **Predavanja** (*u učionici i na daljinu*) su oblik nastave na kojima nastavnik usmeno i/ili putem snimljenih materijala izlaže sadržaj teme na način i u količini utvrđenoj studijskim programom. U iznimnim slučajevima i uz koordinaciju sa predmetnim nastavnikom predavanja može održavati saradnik (asistent, viši asistent, lektor, student III ciklusa) u obimu ne većem od 10% od ukupnog fonda sati predavanja.
- (4) **Vježbe** (*u učionici i na daljinu*) su oblik nastave na kojem se, u ovisnosti od predmeta, uvijekavaju osnovna znanja, razrađuju primjeri iz gradiva izloženog na predavanjima, rješavaju praktični ili teorijski problemi, zadaci i slučajevi iz prakse. Za sadržaj vježbi odgovoran je nastavnik-nositelj predmeta i asistent ili stručni saradnik koji izvodi vježbe. U naučno-nastavnom procesu s ciljem stručne pomoći i organiziranja vježbi mogu se angažirati studenti prvog, drugog i integriranog studija kao studenti-demonstratori. Studenti-demonstratori postupaju u skladu sa uputama predmetnog nastavnika. U izvođenju vježbi u nastavi prvog i drugog ciklusa studija mogu učestvovati i studenti doktorskog studija.
- (5) **Praktična nastava** predstavlja oblik nastavnog procesa koji podrazumijeva posjete ustanovama, institucijama i organizacijama od značaja za studijski program. Početkom akademske godine, fakultet/akademija je obavezna utvrditi plan praktične nastave i predmete za koje se može organizirati praktična nastava.
- (6) **Konsultacije** (*u učionici i na daljinu*) su oblik nastavnog rada koji se odvija u individualnom kontaktu nastavnika/asistenta i studenta. Na konsultacijama studenti mogu tražiti objašnjenje pojedinih, posebno složenih dijelova obuhvaćenih programom predmeta, tražiti pomoć pri izradi zadataka iz predispitnih aktivnosti, tražiti pomoć pri izradi završnog rada te izradi i realizaciji projekta. Nastavnici i asistenti su dužni na web stranici objaviti termine konsultacija.
- (7) **Stručna praksa** (internship) predstavlja oblik nastave tokom kojeg studenti stiču praktična znanja iz oblasti koja je obuhvaćena studijskim programom kroz učestvovanje u radnom procesu. Stručna praksa se izvodi pod supervizijom stručnih saradnika/mentora u organizaciji i koordinatora stručne prakse na fakultetu/akademiji.
- (8) **Ferijalna praksa** predstavlja angažman sa punim ili djelimičnim radnim vremenom studenta, dugoročnog ili kratkoročnog karaktera, sa definiranom novčanom naknadom ili bez novčane naknade, kao samo-usmjeravajuća ili određena uputama mentora ili kao bilo koja kombinacija ranije navedenih elemenata. Ferijalna praksa se obavlja u periodu ljetne pauze, odnosno završetka nastave ljetnog semestra do početka nastave zimskog semestra, a u skladu sa datumima utvrđenim Akademskim kalendarom.

- (9) **Klinička praksa** predstavlja oblik nastavnog procesa koji se izvodi na fakultetima koji spadaju u medicinsku grupaciju i na predmetima čiji sadržaj zahtijeva poseban oblik nastave.
- (10) **Umjetnička nastava** (rad u studiju/ateljeu/pozorištu/drugim umjetničkim prostorima i kulturnim institucijama) podrazumijeva oblik izvođenja nastave u kojem studenti rade neovisno (individualno ili grupno).
- (11) **Stručne ekskurzije** se mogu organizovati u skladu sa sadržajem predmeta i organizira ih predmetni nastavnik. Plan stručne ekskurzije obavezno sadrži popis studenata, način organiziranja i teme koje će studenti obraditi na stručnoj ekskurziji.
- (12) **Metodička, didaktička, pedagoška, andragoška i psihološka praksa** podrazumijeva stručnu praksu na nastavničkim studijskim programima, koja uključuje obavezu obavljanja časova hospitovanja, metodičke, andragoške i pedagoške prakse, u skladu sa važećim nastavnim planom i programom, kojim su definisani obim i sadržaj obaveza studenata.
- (13) **Koncertna produkcija i praksa** predstavljaju oblik nastave na kojoj studenti samostalno organizuju produkciju i organizaciju koncerata i drugih tipova manifestacija.
- (14) **Seminar** je oblik nastave u kojem manja grupa studenata (do 25 studenata) aktivno obrađuje određeno nastavno gradivo. Cilj seminara je da se prodube i kritički razmotre tematski sadržaji te da se studenti upoznaju s načinima spoznaje i zaključivanja u određenoj naučnoj/umjetničkoj oblasti. Na seminaru nastavnik definira probleme i postavlja pitanja kojima usmjerava aktivan rad studenata, navodeći ih na samostalno donošenje zaključaka i postavljanje problema te pomaže razvoju vještina kritičkog i kreativnog mišljenja. U iznimnim slučajevima i uz strogi nadzor i koordinaciju sa predmetnim nastavnikom seminare može održavati saradnik (asistent, viši asistent).

Član 21.

(Stručna praksa)

- (1) Članica Univerziteta u studijskim programima u okviru najmanje jednog ciklusa studija obavezna je utvrditi praktične vidove nastave odnosno praktičnog osposobljavanja studenata (stručna praksa).
- (2) Stručna praksa može se organizirati i realizirati kao sastavni dio nastave u prostorijama članice i/ili prostorijama drugih subjekata javnog i privatnog sektora na području Bosne i Hercegovine i u inostranstvu.
- (3) Stručna praksa i praktično osposobljavanje studenata vrednuje se odgovarajućim brojem ECTS bodova na način utvrđen studijskim programom.
- (4) Stručna praksa i praktično osposobljavanje studenata može se vrednovati i odgovarajućom ocjenom iz člana 49. Pravila, odnosno oznakom zadovoljio/nije zadovoljio.
- (5) Članica Univerziteta studijskim programom/posebnim aktom utvrđuje način realizacije, dokumentovanja i provjere znanja provedene stručne prakse i praktičnog osposobljavanja studenata.
- (6) Na članicama Medicinske grupacije sadržaj i obim stručne prakse, u zavisnosti od studijskog programa, može se vezati za različite vidove osposobljavanja tokom trajanja akademske godine.

- (7) Uvjeti pod kojima se realizira stručna praksa u nastavnim bazama bliže se reguliraju sporazumom između Univerziteta/članice i ustanove koja ima status nastavne baze.

Poglavlje II. Organizacija nastave za vanredni studij

Član 22.

(Ciljevi organizacije vanrednog studija)

Vanredni studij organizuje se radi:

- a) osiguranja šireg pristupa visokom obrazovanju;
- b) prilagođavanja studentima koji zbog svojih profesionalnih i drugih obaveza nisu u mogućnosti prisustvovati redovnom izvođenju nastave;
- c) osiguranja dostupnosti pojedinih programa novim ili širim skupinama studenata;
- d) internacionalizacije studijskih programa;
- e) prilagođavanja potrebama učenja uz rad ili odabranom stilu života;
- f) omogućavanja studentima kojima odgovara fleksibilan način studiranja da studiraju i putem interneta – učenjem na daljinu;
- g) podrške klasičnoj nastavi;
- h) omogućavanja nezavisnosti mjesta i vremena održavanja nastave;
- i) omogućavanja samoorganizovanja vremena za učenje.

Član 23.

(Realizacija vanrednog studija)

- (1) Vanredni studij organizira se po semestrima, kao i nastava na redovnom studiju.
- (2) Vanredni studij se može organizirati kao studij na daljinu, pri čemu se studij na daljinu definira kao formaliziran sistem edukacije studenata kojim se korištenjem kompjuterskih tehnologija i interaktivnih nastavnih materijala osigurava pristup nastavnom procesu.
- (3) Nastava „u učionici“ podrazumijeva:
 - a) za vanredni studij - održavanje nastave fizičkim prisustvom profesora i studenata u najmanje jednoj trećini nastave u učionici, odnosno u prostorijama članice, a ostatak može biti organizirano u učionici, na daljinu i kombinacijom ova dva modela;
 - b) za studij na daljinu – održavanje nastave u virtuelnoj učionici, koja se odvija posredstvom interneta, odnosno DL platforme, pri čemu studij koji se organizira mora imati najmanje jednu trećinu nastave u učionici.

Član 24.

(Prisustvo na nastavi vanrednih studenata)

- (1) Vanredni studenti su obavezni prisustvovati odnosno učestvovati utvrđenim oblicima izvođenja nastave minimalno 80% od predviđenog fonda sati za ove oblike izvođenja nastave, što se detaljnije uređuje izvedbenim planom.

- (2) Izuzetno, ukoliko za to postoje opravdani razlozi (kraća bolest, angažmani studenta u projektima, učešće u poslovima izvan Univerziteta, radionice, naučne ili umjetničke smotre, skupovi, porodični razlozi), koji moraju biti pisano dokumentirani, studenti mogu izostati i do 30% fonda sati nastavnih aktivnosti na predmetu, a odluku o pravdanju donosi predmetni nastavnik.
- (3) Ukoliko student nije zadovoljan odlukom nastavnika o pravdanju izostanaka, odluku o pravdanju odsustva donosi dekan, na prijedlog prodekana za nastavu, uzimajući u obzir strukturu i obim studijskog programa.

Član 25.

(Način realizacije nastave na daljinu)

- (1) U svrhu izvođenja nastave na daljinu, predmetni nastavnici i saradnici su obavezni za studente kreirati nastavne materijale (prezentacije, audio i video prezentacije, interaktivne i multimedijalne materijale) koji se uredno postavljaju u virtuelne učionice.
- (2) Dinamika postavljanja nastavnih materijala u virtuelne učionice u pravilu prati dinamiku realizacije nastave na redovnom studiju i obradu i obim nastavnih cjelina koje se izvode na redovnom studiju, shodno izvedbenom planu.
- (3) Nastavni materijali moraju biti kreirani na način da studentu omogućavaju samostalno savladavanje gradiva.
- (4) Predmetni nastavnik i saradnik obavezni su da izvrše prilagodbu nastavnih materijala i samog procesa realizacije nastave na daljinu za studente s invaliditetom. U tom procesu mogu saradivati sa Uredom za podršku studentima.

Član 26.

(Tehnička podrška za izvođenje nastave na daljinu)

- (1) Članica koja realizira nastavu na daljinu obavezna je studentima obezbijediti adekvatnu informacionu platformu, internet konekciju, e-mail adresu i konstantnu tehničku podršku, a u cilju efikasnog odvijanja online nastave.
- (2) Članica je obavezna kreirati Uputstvo za korištenje sistema za učenje na daljinu i Uputstvo za studente o načinu korištenja sistema za učenje na daljinu, u skladu sa svojim specifičnostima.

Član 27.

(Ostala prava i obaveze vanrednih studenata)

U pogledu ostvarivanja ostalih prava i obaveza vanrednih studenata primjenjuju se odredbe za redovne studente.

Član 28.

(Upis i ovjera semestra i godine)

- (1) Upis i ovjera semestra i godine obavezna je za sve studente.
- (2) Semestar ovjerava Studentska služba na osnovu potpisa nastavnika-nosilaca svih obaveznih i od studenata odabranih izbornih predmeta u tom semestru u indeksu studenta,

odnosno drugog lica u slučaju spriječenosti nastavnika, kojeg ovlasti dekan, čime se potvrđuje uredno pohađanje nastave.

- (3) Student ima pravo na upis u ljetni semestar i u slučaju da u indeksu nema evidentirane sve potpise predmetnih nastavnika iz zimskog semestra.
- (4) Na osnovu ovjera zimskog i ljetnog semestra izvodi se ovjera studijske godine nakon čega student, u skladu sa zakonom, statutom i ovim Pravilima o dozvoljenom broju prenesenih ECTS bodova, odnosno nepoloženih ispita, može upisati zimski semestar naredne studijske godine, odnosno narednu studijsku godinu.
- (5) Student koji nije ostvario pravo na potpis nastavnika iz stava (2) ovog člana obavezan je ponovo pohađati nastavu iz tog predmeta.

Poglavlje III. Studijski program

Član 29.

(Studijski program)

- (1) Studijski program znači zaokruženu cjelinu učenja koja vodi ka konkretnoj kvalifikaciji. Studijski program je fleksibilan skup obaveznih i izbornih predmeta/modula čijim savladavanjem se obezbjeđuje dostizanje planiranih ishoda učenja. Studijski program može, uz predmete/module, da uključuje i praktičan rad, studentske prakse i izradu završnog rada.
- (2) Studijski program u formi dokumenta obavezno sadrži:
 - a) naziv studijskog programa,
 - b) tip studijskog programa (prvi, drugi ciklus, integrirani studij, specijalistički studij, stručni studij),
 - c) naziv nosioca studijskog programa,
 - d) okvirni opis studija,
 - e) opće ciljeve studijskog programa,
 - f) ciljeve studijskog programa izražene kroz ishode učenja (znanja, vještine i kompetencije) studenata koji ga završe,
 - g) trajanje studijskog programa,
 - h) stručno i/ili naučno zvanje koje se stječe završetkom studijskog programa,
 - i) uslove upisa na studijski program,
 - j) plan studijskog programa sa predmetima i drugim obavezama studenata predstavljenim po semestrima i godinama studija,
 - k) predstavljene nastavne predmete sa sljedećim informacijama za svaki predmet:
 - naziv predmeta,
 - šifra predmeta,
 - status predmeta (obavezni, izborni),
 - broj ECTS bodova koje predmet nosi,
 - preduslovi za pohađanje nastave na predmetu,
 - sadržaj nastave na predmetu,
 - načini izvođenja nastave na predmetu,

- broj sati predavanja, seminara, vježbi i drugih obaveznih oblika nastavnog rada,
 - ukupan broj kontakt-sati,
 - ishodi učenja,
 - načini provjere i vrednovanja znanja i napredovanja studenata,
 - načini polaganja ispita,
 - literatura (obavezna i dopunska) na osnovu koje se vrši priprema za polaganje ispita i druge provjere znanja iz nastavnog predmeta,
- l) strukturu i ukupan obim praktične nastave i praktičnog osposobljavanja studenata,
- m) informacije o završnom radu, ukoliko je predviđen studijskim programom,
- n) odredbe o tome da li i pod kojim uslovima studenti koji su prekinuli studij ili su izgubili pravo studiranja mogu nastaviti studij.
- (3) Dijelovi studijskog programa koji se nalaze na dodatku diplomi obavezno se dostavljaju i na engleskom jeziku uz elaborat o pokretanju studijskog programa.
- (4) Ostali elementi studijskog programa, način izmjene i donošenja novog studijskog programa detaljnije se uređuje općim aktom Univerziteta.

Član 30.

(Obim i struktura studija i studijskog programa)

- (1) Univerzitet odnosno članice organiziraju i izvode studij iz naučnih i umjetničkih polja/oblasti/grana za koje su matični.
- (2) Studijski programi podijeljeni su na studijske godine i semestre.
- (3) Obim studijskog programa iznosi minimalno 60 ECTS studijskih bodova u jednoj studijskoj godini, odnosno minimalno 30 ECTS studijskih bodova u jednom semestru. Odstupanja se mogu odnositi na izborne predmete koje student dodatno bira, bodove za naučno-istraživački rad, pohađanje programa necikličnog obrazovanja, bodove ostvarene za vrijeme mobilnosti i ostvarene dodatne prakse u nastavnim bazama.
- (4) Zbir od 60 ECTS bodova odgovara prosječnom ukupnom radnom opterećenju studenta na bazi 40-satne radne sedmice u toku jedne akademske godine.
- (5) Broj ECTS bodova za pojedini predmet određuje se prema ukupnom opterećenju studenta (teorijska i/ili praktična nastava, vježbe, terenska nastava, klinička praksa, stručna praksa, domaći zadaci, projekti, seminarski radovi i sl.), kao i vremenu potrebnom za učenje prilikom pripreme za provjeru znanja i ocjenjivanje (provjere znanja tokom semestra i završni ispit).
- (6) Jedan ECTS studijski bod (kredit) predstavlja 25 sati ukupnog opterećenja studenta kroz sve oblike njegovog rada na određenom predmetu, odnosno do 30 sati ukupnog opterećenja kada su u pitanju studijski programi medicinske grupacije nauka.

Član 31.

(Studijski programi nastavničkih usmjerenja)

- (1) Nastavni proces iz studijskih programa nastavničkih usmjerenja realizuju se kao studij prvog i drugog ciklusa studija odnosno kao sadržajno integrisani studij u trajanju od pet studijskih godina i vrednuje se sa minimalno 300 ECTS bodova.

- (2) Nastavni proces iz stava (1) ovog člana organizira se na način da su nastavni sadržaji međusobno povezani i adekvatno zastupljeni po semestrima i studijskim godinama tako da se osigurava odgovarajuća zastupljenost nastavnih sadržaja iz psihološko-pedagoške i metodičko-didaktičke grupe nastavnih predmeta.
- (3) Studijski program nastavničkog usmjerenja sadrži minimalno 60 ECTS bodova za psihološko-pedagošku i metodičko-didaktičku grupu nastavnih predmeta od čega minimalno 3 ECTS za podučavanje iz područja inkluzivnog obrazovanja.
- (4) Minimalno 30 ECTS bodova realizuje se kao praktična nastava što sa nastavom iz stava (3) ovog člana iznosi minimalno 90 ECTS.
- (5) Sadržaj obaveznih nastavnih predmeta iz stava (3) ovog člana vodi ka ishodima učenja definiranim prema Evropskim kvalifikacijskim okvirom i Standardom kvalifikacije za obrazovanje nastavnika.

Član 32.

(Izmjene studijskog programa)

- (1) Izmjene studijskog programa vrše se u skladu sa pravilnikom koji tretira usvajanje novih i izmjene postojećih studijskih programa.
- (2) Student ima pravo završiti studijski program po kojem je upisan u roku ne dužem od njegovog nominalnog vremenskog trajanja produženog za dvije akademske godine.
- (3) Izmijenjeni ili dopunjeni nastavni plan i program u okviru studijskog programa ne može se primjenjivati retroaktivno, u smislu utvrđivanja dodatnih obaveza studentu i to za studijsku godinu koju je student uspješno okončao te za tekuću studijsku godinu.
- (4) Opće kriterije za ekvivalenciju ispita iz predmeta po starom i izmijenjenom studijskom programu svojim općim aktom utvrđuje Senat, a posebne kriterije svojim aktima preciziraju organizacione jedinice Univerziteta.
- (5) Ukoliko je došlo do izmjene nastavnog plana i programa u okviru studijskog programa, student koji obnavlja godinu/e obavezan je pohađati studij prema izmijenjenom/važećem nastavnom planu i programu, a nakon što mu se izvrši ekvivalencija ispita iz predmeta po starom i izmijenjenom/važećem nastavnom planu i programu.
- (6) Studenti u statusu apsoluta i apsoluta ponovca imaju pravo da završe studij po nastavnom planu i programu po kojem su stekli status bez obzira na broj obnavljanja godina.
- (7) Lica koja su izgubila status studenta, a kojim je odobren nastavak studija, mogu nastaviti studij u statusu samofinansirajućeg studenta početkom naredne akademske godine prema važećem studijskom programu.

Član 33.

(Studentski vodič)

Članica je obavezna na svojoj web stranici objaviti informacioni paket odnosno studentski vodič koji sadrži informacije o:

- a) pravima studenata koja ostvaruju tokom studija, kao što je način ostvarivanja zdravstvene zaštite studenata,
- b) studentskom udruženju na članici;
- c) programima mobilnosti,
- d) mehanizmima zaštite protiv diskriminacije i rodno zasnovanog uznemiravanja kao i
- e) druge relevantne informacije od značaja za studij.

DIO TREĆI - STUDENTI

Poglavlje I. Upis na studij i sticanje statusa studenta

Član 34.

(Konkurs za upis)

- (1) Konkurs za upis studenata raspisuje Univerzitet, u skladu sa Zakonom i Statutom.
- (2) Konkurs za upis studenata u prvu godinu prvog ciklusa, integrisanog studija i drugog ciklusa objavljuje se na datum utvrđen Akademskim kalendarom i u skladu sa Zakonom i Statutom.
- (3) Konkursom za upis u prvu godinu studija detaljnije se definišu:
 - a) Prijavni rokovi za upis;
 - b) Način prijave na Konkurs;
 - c) Pravo učešća na Konkursu;
 - d) Komisije za prijem i upis kandidata;
 - e) Način i termini polaganja prijemnih ispita na članicama na kojima je isti predviđen;
 - f) Objava preliminarnih i konačnih rang listi;
 - g) Rokovi za žalbe;
 - h) Upis kandidata po konačnim rang listama;
 - i) Prava kandidata koji spadaju u posebne kategorije;
 - j) Kandidati koji dolaze iz država nastalih raspadom SFRJ;
 - k) Prava kandidata sa invaliditetom;
 - l) Dokumenti potrebni za prijavu na Konkurs;
 - m) Kriteriji i mjerila za bodovanje kandidata;
 - n) Plan upisa
- (4) Precizniji detalji vezani za uvjete upisa na pojedine studijske programe kao i cijene studija/školarine sadržani su u tekstu konkursa koji objavljuju članice na svojim web stranicama.

Član 35.

(Pravo učešća na Konkursu)

- (1) Pravo učešća na konkursu za upis u stručni studij, prvi ciklus studija i integrisani studij imaju državljani Bosne i Hercegovine sa završenim četverogodišnjim srednjoškolskim obrazovanjem kao i strani državljani sa stečenim odgovarajućim srednjoškolskim

obrazovanjem, u skladu sa Zakonom, konvencijama i međudržavnim ugovorima koji obavezuju Bosnu i Hercegovinu na način i pod uslovima utvrđenim Zakonom.

- (2) Pravo učešća na javnom konkursu za upis u drugi ciklus studija imaju državljani Bosne i Hercegovine sa završenim prvim ciklusom studija na akreditiranim univerzitetima/fakultetima kao i strani državljani sa stečenim odgovarajućim obrazovanjem, u skladu sa zakonom, konvencijama i međudržavnim ugovorima koji obavezuju Bosnu i Hercegovinu na način i pod uslovima utvrđenim Zakonom te kandidati koji su školovanje završili po predbolonjskim studijskim programima u trajanju od najmanje četiri godine. Pristup jednogodišnjem programu drugog ciklusa studija imaju studenti koji su završili prvi ciklus studija u trajanju od četiri godine i stekli najmanje 240 ECTS bodova, te studenti koji su školovanje završili po predbolonjskim studijskim programima u trajanju od najmanje četiri godine. Pravo na upis na drugi ciklus stiču i studenti koji su završili razlikovni studij.
- (3) Pristup dvogodišnjem programu drugog ciklusa studija imaju studenti koji su završili prvi ciklus studija u trajanju od tri godine i stekli najmanje 180 ECTS, studenti koji su završili prvi ciklus studija u trajanju od četiri godine i stekli najmanje 240 ECTS bodova, studenti koji su školovanje završili po predbolonjskim studijskim programima u trajanju od najmanje četiri godine, kao i studenti koji su završili studij po predbolonjskim studijskim programima koji su trajali manje od 4 godine, a za koje je nakon postupka ekvivalencije zvanja utvrđeno da ispunjavaju uvjete za upis na dvogodišnji program drugog ciklusa studija.
- (4) Izuzetno od stava (2) pristup drugom ciklusu studija u trajanju od jedne godine imaju i studenti koji su u prethodnom obrazovanju završili prvi i drugi ciklus u trajanju (3+2) ili integrisani studij i u konačnici imaju minimalno ostvarenih 300 ECTS.
- (5) Pristup specijalističkom studiju imaju studenti državljani Bosne i Hercegovine i strani državljani sa završenim odgovarajućim ciklusom studija u Bosni i Hercegovini koji se vrednuje sa najmanje 300 ECTS studijskih bodova.
- (6) Pristup specijalističkom studiju imaju i kandidati koji su završili studij po predbolonjskim nastavnim planovima i programima u Bosni i Hercegovini, kao i kandidati koji su studij odnosno predbolonjski studij završili izvan Bosne i Hercegovine, a za koje je nakon postupka priznavanja odnosno ekvivalencije utvrđeno da imaju završeno adekvatno obrazovanje za nastavak školovanja.
- (7) Kandidat koji je ispunio uvjete za upis na specijalistički studij ima pravo upisa i na programe iz drugih oblasti koje se razlikuju od oblasti studijskog programa koji je završio, a koji se vrednuje sa najmanje 300 ECTS bodova pod uvjetima koje utvrdi Vijeće fakulteta/akademije/centra/instituta.

Član 36.

(Sticanje statusa studenta)

- (1) Status studenta stiče se upisom na odgovarajući studijski program Univerziteta.
- (2) U prvu godinu prvog ciklusa studija, integrisanog studija i drugog ciklusa studija, kandidati se upisuju u skladu sa planom upisa studenata po članicama na koji prethodnu saglasnost daje Vlada, a u slučaju teoloških fakulteta i Osnivač.

- (3) U prvu godinu stručnog i specijalističkog studija, interdisciplinarnog, multidisciplinarnog, transdisciplinarnog studija kao i prvu godinu trećeg ciklusa studija, te zimskih/ljetnih škola i ostalih oblika necikličnog obrazovanja, kandidati se upisuju u skladu sa planom upisa na koju saglasnost daje Senat Univerziteta.
- (4) Prijem i upis u prvu studijsku godinu stručnog studija, prvog ciklusa, integrisanog, specijalističkog i drugog ciklusa studija vrši se na osnovu konačnih rang listi.
- (5) Student može imati status redovnog studenta samo na jednoj članici Univerziteta.
- (6) Student koji je upisan kao redovan na određenom studijskom programu, ima pravo da istovremeno upiše drugi studijski program isključivo kao vanredni student.
- (7) Upisanom studentu iz stava (1) ovog člana, članica izdaje indeks čiji sadržaj i oblik, pravilnikom predviđenim zakonom, propisuje Ministarstvo.

Član 37.

(Prelazak sa drugih univerziteta)

- (1) Student drugog akreditovanog univerziteta može preći i nastaviti studij najkasnije prije završetka druge godine studija istog/srodnog studijskog programa članice Univerziteta u Sarajevu.
- (2) Zahtjev za prelazak i upis na članicu Univerziteta student podnosi najkasnije do sredine septembra za upis u narednu akademsku godinu. Uz zahtjev se prilaže sljedeća dokumentacija: uvjerenje o prepisu ocjena, nastavni plan i program, te druga dokumentacija po zahtjevu članice.
- (3) Vijeće članice svojim općim aktom utvrđuje uvjete koje studenti moraju zadovoljiti da bi nastavili studij na toj članici u smislu utvrđivanja obaveze polaganja prijemnog ispita, obaveze prijave na konkurs u slučaju da kandidat nema položenih ispita koji bi se mogli priznati na članici, broja priznatih ECTS bodova i sl.
- (4) Kod odobravanja zahtjeva za prelazak vodi se računa o tome da je univerzitet sa kojeg kandidat prelazi akreditovan, da je student upisan u tekuću akademsku godinu kao i o prostornim i kadrovskim kapacitetima članice.
- (5) U slučaju neispunjavanja nekog od uvjeta iz prethodnog stava članica može odbiti zahtjev za prelazak.
- (6) Ukoliko je kandidat ispunio sve uslove za prelazak pristupa se ekvivalenciji položenih ispita te se po izvršenoj ekvivalenciji kandidat upisuje u odgovarajući semestar.
- (7) Prelazak sa drugog univerziteta može se odobriti samo u statusu studenta koji sam finansira svoj studij.

Član 38.

(Prelazak sa studijskih programa)

- (1) Student upisan na Univerzitet može podnijeti zahtjev za prelazak sa upisanog studijskog programa na studijski program iste ili druge članice Univerziteta, pod uslovom da je proveo najmanje jednu akademsku godinu na upisanom studijskom programu i da je aktivan student, upisan u tekuću akademsku godinu.

- (2) Student koji je ostvario pravo upisa u prvu godinu studija na članici Univerziteta na kojoj se ne polaže prijemni ispit ne može ostvariti status studenta na članici na kojoj se polaže prijemni ispit u toku prve studijske godine.
- (3) Student iz stava (2) ovog člana može ostvariti pravo nastavka studija na drugoj članici na starijim godinama studija po principu ekvivalencije.
- (4) Vijeće članice svojim općim aktom može utvrditi uslove koje studenti moraju zadovoljiti da bi nastavili studij na toj članici, uključujući i definiranje obaveze polaganja prijemnog ispita.
- (5) Zahtjev za prelazak podnosi se najkasnije do sredine septembra tekuće godine za narednu akademsku godinu.
- (6) Student kojem je odobren zahtjev za prelazak upisuje se u statusu samofinansirajućeg studenta.
- (7) Promjenu studijskog programa na Univerzitetu student može koristiti samo jedanput u toku ciklusa studija.
- (8) Student koji je upisao dvopredmetni studijski program može uputiti zahtjev studentskoj službi za nastavak studija na samo jednoj studijskoj grupi.
- (9) Zahtjev iz prethodnih stava upućuje se studentskoj službi najkasnije do četvrte sedmice od početka nastave.

Član 39.

(Prelazak sa predbolonjskog na bolonjski studij)

- (1) Studenti koji su započeli studij prema predbolonjskom sistemu mogu podnijeti zahtjev za ekvivalenciju položenih ispita i nastavak studija na istom/srodnom studijskom programu.
- (2) Po zaprimljenom zahtjevu, članica Univerziteta postupa u skladu sa Pravilnikom o ekvivalenciji položenih ispita.
- (3) Lice koje je završilo predbolonjski studij može podnijeti zahtjev za ekvivalenciju ranije stečenog zvanja sa novim zvanjem u skladu sa Pravilnikom kojim se detaljnije utvrđuje postupak ekvivalencije ranije stečenog zvanja sa novim zvanjem.
- (4) Licu iz stava (3) koji nema obavezu polaganja dodatnih ispita, izdaje se Uvjerenje o ekvivalenciji ranije stečene akademske titule, odnosno naučnog i stručnog zvanja.
- (5) Ukoliko lice iz stava (3) ima obavezu polaganja dodatnih ispita radi sticanja određenog zvanja, neophodno je izvršiti upis u informacioni sistem za ekvivalenciju predbolonjskog zvanja sa zvanjem koji se stiče na aktivnom studijskom programu.
- (6) Po polaganju nedostajućih ispita za sticanje akademskih zvanja u skladu sa bolonjskim sistemom, student ima pravo na diplomu o završenom ciklusu studija, sa pripadajućim dokumentom *diploma supplement* u kojem su evidentirani položeni ispiti nakon urađene ekvivalencije, a podaci o ekvivalenciji se samo naznače.

Član 40.

(Odlučivanje po zahtjevu za prelazak)

- (1) O zahtjevima studenta iz članova 37., 38. i 39. odlučuje dekan rješenjem.

- (2) Na rješenje iz prethodnog stava, student ima pravo žalbe vijeću članice.
- (3) Konačno odlučivanje po zahtjevu za prelazak sa drugog univerziteta, odnosno promjenu studijskog programa na Univerzitetu kao i prelasku sa predbolonjskog na bolonjski studij mora se završiti prije početka nove akademske godine.

Član 41.

(Ugovor o studiranju)

- (1) Student koji je upisan na Univerzitet obavezan je sa članicom Univerziteta potpisati ugovor o studiranju kojim se preciznije uređuju njihova međusobna prava i obaveze.
- (2) Bitni elementi ugovora iz stava (1) ovog člana preciziraju se Pravilnikom o bitnim elementima ugovora o studiranju.

Poglavlje II. Troškovi studija

Član 42.

(Troškovi studija)

- (1) Troškovi studija podrazumijevaju upisninu, školarinu i druge naknade koje uključuju korištenje informacionog sistema, upotreba biblioteke, osiguranje studenata kao i usluge utvrđene aktom osnivača kojim se utvrđuje visina participacija.
- (2) Upisnina podrazumijeva administrativne troškove obrade zahtjeva za upis ili obnovu studijske godine, a koju su obavezni platiti svi studenti prilikom upisa ili obnove godine izuzev studenata koji su oslobođeni u skladu sa pozitivnim propisima.
- (3) Školarina podrazumijeva učešće studenta u troškovima školovanja koji se finansiraju iz sredstava osnivača Univerziteta ili ih u visini, na način i pod uvjetima utvrđenim zakonom, Statutom i općim aktima Univerziteta dijelom ili u potpunosti snosi sam student, odnosno poslodavac u slučaju dualnih studija.
- (4) Najkasnije sedam dana prije objave konkursa za upis studenata, članice Univerziteta su obavezne na internet stranici objaviti visinu školarine i svih drugih naknada koje snose studenti.
- (5) Student koji sam snosi troškove studija školarinu može uplatiti jednokratno ili u najviše dvije rate a što se detaljnije uređuje Ugovorom o studiranju.

Član 43.

(Oslobađanje od troškova školarine)

- (1) Student prvog i drugog ciklusa studija te integrisanog studija koji plaća školarinu i prvi put je upisan u tekuću studijsku godinu i koji je položio sve ispite iz tekuće studijske godine te prema postignutom prosjeku iz tekuće studijske godine spada u 20% studenata sa najvišim prosjekom, oslobođen je plaćanja školarine za nastavak studija na tom ciklusu.

- (2) Procenat iz stava (1) utvrđuje se na način da se redovni studenti koji plaćaju školarinu sa istog studijskog programa i iste studijske godine i zadovoljavaju uslove utvrđene stavom (1) rangiraju prema postignutoj prosječnoj ocjeni zaključno sa zadnjim danom akademske godine, odnosno 30.09. Prvih 20% rangiranih na listi stiče pravo na oslobađanje školarine za nastavak studija na tom ciklusu. U slučaju da je broj studenata na rang listi jednak ili manji od 5, tada se oslobađa prvi sa liste. Ukoliko je broj studenata na listi između 6 i 10, oslobađaju se prva dva kandidata sa liste. Ukoliko 20% nije cijeli broj, broj studenata koji se oslobađaju od plaćanja zaokružuje se na naredni cijeli broj.
- (3) U rang listu iz prethodnog stava ne ulaze studenti koji su zbog nekog drugog osnova oslobođeni troškova školarine (redovni studenti koji se finansiraju iz sredstava osnivača Sarajeva, studenti koji spadaju u posebne kategorije), vanredni studenti, studenti strani državljanima, kao ni studenti koji su upisali studijske programe koji se ne finansiraju iz sredstava osnivača.
- (4) Odluka se donosi za nastavak studija na tom ciklusu.
- (5) O žalbi na odluku iz stava (4) odlučuje Senat.
- (6) Članice Univerziteta su obavezne osloboditi plaćanja troškova školarine djecu šehida i poginulih boraca, djecu ratnih vojnih invalida, djecu dobitnika ratnih vojnih priznanja i odlikovanja na studijskim programima koje finansira Osnivač a koji se upisuju u prvu godinu studija u statusu samofinansirajućih studenata, do navršениh 25 godina života te djecu bez oba roditelja u skladu sa važećim zakonima koji tretiraju navedenu oblast.
- (7) Na studijskim programima svih ciklusa studija Univerziteta koje finansira osnivač, lice sa utvrđenim stoprocentnim invaliditetom ima pravo upisati se u statusu studenta oslobođenog od plaćanja školarine, bez mogućnosti da ovaj status izgubi, pod uslovom da je:
 - a) položilo prijemni ispit;
 - b) mogu obavljati praktične zadatke u nastavi- samostalno ili uz pomoć asistenta;
 - c) steklo pravo upisa na odgovarajući ciklus studija i
 - d) dostavilo dokaz nadležne institucije o procentu invaliditeta.

Poglavlje III. Vrednovanje postignuća i ispitni rokovi

Član 44 .

(Vrednovanje znanja i postignuća studenta tokom nastave)

- (1) Rad studenata prati se i ocjenjuje kontinuirano u toku jednog semestra odnosno akademske godine.
- (2) Znanje i postignuće studenata provjerava se i ocjenjuje tokom nastave o čemu se vodi evidencija na način i u obrascima koje su utvrđeni odlukom Vijeća članice, a konačna ocjena se utvrđuje na završnom ispitu.
- (3) Predmetni nastavnik je obavezan na zahtjev studenta omogućiti uvid u postignuti procenat za svaki segment ocjenjivanja. Evidenciju iz stava (2) potrebno je učiniti dostupnom studentima prije završnog ispita.
- (4) U strukturi ukupnog broja poena, najmanje 50 procenata mora biti predviđeno za aktivnosti i provjere znanja u toku semestra.

- (5) Ako student tokom semestra za predviđene aktivnosti u okviru nastavnog predmeta zadovolji sve segmente ocjenjivanja i ostvari dovoljan broj bodova u skladu sa silabusom predmeta, stiče pravo na upis konačne ocjene.
- (6) Student na završnom ispitu ne polaže dijelove ispita (parcijalni ispit, kolokvij) koje je tokom semestra uspješno okončao, niti može iste poništavati. Ukoliko je student nezadovoljan postignutim postotkom (bodovima) u toku semestra, na završnom ispitu ima mogućnost polagati cjelokupnu nastavnu materiju. Bodovi iz grupnih projekata i drugih aktivnosti kojima se razvijaju vještine rada u grupi, vještine prezentiranja, rješavanja problema i slično ne mogu se nadoknaditi u terminu završnog ispita.
- (7) Obaveza izlaska na završni ispit i procenti koji se ostvaruju na završnom ispitu utvrđena je silabusom predmeta.
- (8) Nakon što su studenti imali uvid u radove i nakon što su ocjene unesene u ISSS/eUNSA sistem, ista se ne može poništavati.

Član 45.

(Dinamika i transparentnost ispita)

- (1) Provjera znanja se vrši kontinuirano dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra.
- (2) Najmanje jedna provjera znanja u toku semestra treba biti parcijalni ispit, što se definira nastavnim planom i programom.
- (3) Utvrđeni elementi vrednovanja pojedinih aktivnosti odnosno propisani oblici provjere znanja obavezno se provode kao jedinstvena cjelina u tekućoj studijskoj godini.
- (4) Zadaci predviđeni za individualni rad studenta (seminari, projekti, zadaće i dr.) moraju biti ravnomjerno raspoređeni u toku semestra. Ukupni obim ovih zadataka mora biti usaglašen sa opterećenjem predviđenim na predmetu, saglasno dodijeljenom broju ECTS kredita.
- (5) Student na završnom ispitu može biti opterećen polaganjem najviše jednog ispita na istoj studijskoj godini u istom danu, uz uvažavanje specifičnosti studijskih programa.
- (6) Svi oblici provjere znanja su javni. Ukoliko je na osnovu uredno podnesene prijave za završni ispit prijavljen samo jedan student, predmetni nastavnik treba osigurati princip javnosti polaganja ispita.
- (7) U vezi sa postupkom provjere znanja članu akademskog osoblja zabranjeno je od studenata zahtjevati kupovinu literature (priručnici, udžbenici, knjige), koja je u vezi sa predmetom provjere znanja.
- (8) Student je obavezan pristupiti testu retencije znanja kao specifičnom obliku provjere znanja, ukoliko je njegova organizacija i provođenje predviđeno nastavnim planom i programom.

Član 46.

(Prijavljivanje završnih ispita)

- (1) Prijavljivanje završnih ispita obavezno se vrši putem jedinstvenog informacionog sistema u terminima utvrđenim kalendarima realizacije nastave i ispita članica.

- (2) Samo studenti koji su uredno pohađali nastavu, što se verificira potpisom odgovornog nastavnika u indeksu i prijavili završni ispit putem informacionog sistema ostvaruju pravo na polaganje ispita.
- (3) Student koji nije ostvario pravo na potpis nastavnika obavezan je ponovo pohađati nepotpisani predmet ili ponovo pristupiti izvršenju druge neovjerene obaveze koja je studijskim programom predviđena za taj semetstar (praksa, završni rad i sl.).

Član 47.

(Oblici i trajanje provjere znanja)

- (1) Oblici provjere znanja mogu biti pismeni, usmeni, praktični i kombinirani.
- (2) Pismena provjera znanja može trajati do 180 minuta, usmena do 60 minuta, praktična do 120 minuta, a kombinirana maksimalno jednako zbiru trajanja kombinacija od kojih je provjera znanja sastavljena.
- (3) Pismeni ispitni radovi čuvaju se do kraja akademske godine u kojoj je student položio ispit.

Član 48.

(Ispitni rokovi i termini)

- (1) Završni ispit polaže se u tri redovna ispitna roka: januarsko-februarskom, junsko-julskom i septembarskom roku.
- (2) Završni ispiti u januarsko-februarskom i junsko-julskom roku se organizuju od sedamnaeste do dvadeste sedmice semestra. Period između završnog ispita u redovnom terminu i završnog ispita u popravnom terminu je najmanje dvije sedmice.
- (3) Za predmete odslušane u zimskom semestru redovni i popravni ispitni termini održavaju se u januarsko-februarskom roku, a za predmete odslušane u ljetnom semestru redovni i popravni ispitni termini održavaju se u junsko-julskom ispitnom roku.
- (4) Studenti u septembarskom ispitnom roku mogu polagati ispite u dva termina, najkasnije do 30. septembra tekuće godine.
- (5) U ispitnim terminima septembarskog roka iz prethodnog stava student ima pravo polagati sve ispite.
- (6) Ako je organizovana blok (koncentrirana) nastava, završni ispit organizuje se u sedmici nakon održane nastave, a popravni ispit nakon dvije sedmice, što mora biti utvrđeno silabusom predmeta. Ispitni termini ne smiju remetiti održavanje redovne nastave.
- (7) U slučaju vanrednih okolnosti (vanrednog stanja, prirodne i druge nesreće i sl.) Senat može donijeti odluku o alternativnim načinima realizacije nastave, održavanju ispita i ispitnim rokovima utvrđenim Akademske kalendarom, te definirati dodatne ispitne termine unutar postojećih rokova.
- (8) Ispitni termini u okviru ispitnih rokova definisani su na način da student ima mogućnost polagati ispit najmanje jednom, a najviše četiri puta u toku jedne akademske godine.
- (9) Ispitnim terminima iz prethodnog stava ovog člana mogu pristupiti studenti koji su ostvarili pravo polaganja završnih ispita tokom ljetnog i zimskog semestra, u skladu sa silabusom predmeta.

- (10) Na studijskim programima koji se realiziraju na osnovu potpisanog ugovora sa drugim visokoškolskim ustanovama, broj ispitnih rokova i termina utvrđuje se ugovorom potpisanim između članice Univerziteta u Sarajevu i druge visokoškolske ustanove.
- (11) Vanredni studenti pristupaju ispitima u prilagođenim terminima, a mogu pristupiti i u terminima kada se oni organiziraju za redovne studente istog studijskog programa.
- (12) Studenti koji su upisali apsolventski staž mogu pristupiti polaganju nepoloženih ispita u svim ispitnim rokovima.
- (13) Student koji je bio spriječen da prati nastavu, izvršava predispitne obaveze i polaže ispit zbog bolesti u trajanju dužem od dvije sedmice, a kraćem od vremena trajanja nastave u jednom semestru, ima pravo polagati ispit u dogovoru sa predmetnim nastavnikom.

Član 49.

(Ocjenjivanje studenata)

- (1) Konačan uspjeh studenta nakon svih predviđenih oblika provjere znanja vrednuje se i ocjenjuje sistemom uporedivim sa ECTS sistemom pri čemu se pod bodom podrazumijevaju procenti, kako slijedi:
 - a) ocjena 10 ili A – izuzetan uspjeh u postizanju ishoda učenja bez grešaka ili sa neznatnim greškama (između 95 – 100 procenata).
 - b) ocjena 9 ili B – uspjeh iznad prosjeka u postizanju ishoda učenja, sa ponekom greškom (između 85 – 94 procenata)
 - c) ocjena 8 ili C – prosječan u postizanju ishoda učenja ali sa primjetnim greškama (između 75 - 84 bodova)
 - d) ocjena 7 ili D – općenito dobar u postizanju ishoda učenja, ali sa značajnijim nedostacima (između 65 – 74 procenata)
 - e) ocjena 6 ili E – zadovoljava minimalne uslove u postizanju ishoda učenja (između 55 – 64 procenata)
 - f) ocjena 5 ili F - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 procenata.
- (2) Izuzetno od stava (1) za pojedine predmete odnosno obaveze koje studenti imaju, a u skladu sa nastavnim planom i programom studijskog programa, kao što su završni rad, studentska/stručna praksa, obavezan rad na klinici i slično, vrednovanje uspjeha i ocjenjivanje ne mora biti brojučano iskazano.
- (3) U slučajevima iz prethodnog stava studentu se u indeks i u bazu podataka jedinstvenog studentskog informacionog sistema upisuje „ispunio obaveze“ odnosno „nije ispunio obaveze“.
- (4) Završni rad ocjenjuje se ocjenom stava (1), odnosno oznakom uspješno odbranjen/nije odbranjen i vrednuje se ECTS bodovima koji ulaze u zbir ECTS bodova potrebnih za završetak studija. Način ocjenjivanja završnog rada utvrđuje se studijskim programom.
- (5) U slučaju da nijedan student ne postigne 95 poena, što predstavlja minimum za ocjenu 10, skala iz prethodnog stava može se korigirati prema najboljem postignutom uspjehu na prvom ispitnom roku. Ukoliko na prvom ispitnom roku nije izvršena korekcija skale, ista se ne može korigovati na kasnijim rokovima u toj akademskoj godini.
- (6) Predmetni nastavnik može nagraditi dodatnim poenima (maksimalno pet bodova) posebno uspješne studente kao i studente koji su pokazali izuzetan napredak tokom nastave i

kontinuiranih provjera znanja tokom semestra, te učešća u istraživanjima, kao i omogućiti studentima dodatne obaveze u cilju postizanja bolje ocjene.

- (7) Predmetni nastavnici na početku akademske godine mogu definisati i posebne kriterije za prolaznu ocjenu u zavisnosti od specifičnosti predmeta (npr. minimalan broj bodova na pojedinim dijelovima ispita, učešće u realizaciji projektnih zadataka, učešće na terenskoj i praktičnoj nastavi i sl.) uz obavezu objavljivanja strukture bodovanja i kriterija u planu rada i silabusu predmeta.

Član 50.

(Objava i upis ocjena)

- (1) Rezultati pisanog, usmenog i praktičnog ispita ili dijela ispita za studente koji su pristupili ispitu moraju biti objavljeni na internet stranici ili na elektronskoj platformi za učenje članice i oglasnoj ploči i to u roku:
- pet radnih dana ukoliko je na ispit izašlo do 50 studenata;
 - sedam radnih dana ukoliko je na ispit izašlo od 51 – 99 studenata;
 - osam radnih dana ukoliko je na ispit izašlo 100 i više studenata, a najkasnije 4 dana prije novog termina za polaganje ispita
- (2) Pod objavom na oglasnoj ploči iz stava (1) ovog člana podrazumijeva se i objava rezultata putem odgovarajuće elektronske platforme za učenje/nastavu članice.
- (3) Nastavnik je dužan oglasiti termin u kojem će se studentu omogućiti neposredan uvid u ocijenjeni pisani ispitni rad ili drugi vid ocjenjivanog studentskog ispitnog rada.
- (4) U indeks se unose prolazne ocjene ovjerene potpisom ispitivača ili predmetnog nastavnika.
- (5) U informacioni sistem unose se prolazne ocjene, dok se za studente koji nisu zadovoljili minimalnu prolaznu razinu unosi „nije položio/a“.
- (6) Studentima koji su prijavili završni ispit, a nisu se pojavili na istom, u bazu podataka jedinstvenog studentskog informacionog sistema upisuje se „nije pristupio ispitu“.

Član 51.

(Analiza prolaznosti i mjere za poboljšanje prolaznosti)

- (1) Vijeće članice dužno je na sjednici na kraju akademske godine analizirati prolaznost odnosno uspješnost studenata na ispitima i donijeti mjere za poboljšanje kvaliteta nastave za narednu akademsku godinu.
- (2) Zavisno od konstatiranih uzroka eventualne nezadovoljavajuće prolaznosti studenata, vijeće članice može donijeti odluke o: organizaciji dopunske nastave i konsultacija iz predmeta na kojima je utvrđena niska prolaznost, promjenama silabusa predmeta ukoliko se utvrdi da su uzrok niske prolaznosti prezahtjevno postavljeni zadaci, edukaciji nastavnog osoblja ili drugim mjerama usmjerenim na poboljšanje prolaznosti.
- (3) Dekan je obavezan pokrenuti i provesti postupak ispitivanja okolnosti u vezi sa izuzetno niskim i visokim odstupajućim stepenom prolaznosti na pojedinim predmetima u odnosu na ostale predmete, prosječnu prolaznost i ocjenu za studijski program u toj studijskoj godini.

Član 52.

(Pravila ponašanja studenata na ispitu)

- (1) Za vrijeme polaganja pismenog ispita nije dozvoljeno:
 - a) prepisivanje, razgovaranje ili okretanje,
 - b) imati uključen mobitel ili ikakav drugi audio ili vizuelni nosač/prenosnik informacija o postavljenom pitanju, osim ako priroda ispitnog zadatka ne zahtijeva ili dozvoljava upotrebu digitalne tehnologije,
 - c) nepravovremeno predavanje testa nakon što je nastavnik dao znak da je vrijeme za pisanje testa završeno, zaokruživanje odgovora nakon što je nastavnik dao znak da je vrijeme za pisanje testa isteklo,
 - d) bilo kakvo korištenje literature/tehnologije o postavljenom pitanju, izuzev ako silabusom nastavnog predmeta nije predviđeno korištenje iste tokom pismenog ispita (open book examination).
- (2) Za vrijeme polaganja usmenog ispita nije dozvoljeno:
 - a) dopisivanje, razgovaranje ili ikakva saradnja među studentima, osim ako ispitivač ne ocijeni da je takav način rada poželjan ili potreban,
 - b) korištenje literature o postavljenom pitanju ili ikakvih drugih vizualnih nosača informacija o postavljenom pitanju, osim ako ispitivač ne ocijeni da je takav način rada poželjan ili potreban
 - c) imati uključen mobitel ili ikakav drugi audio nosač informacija o postavljenom pitanju, osim ako priroda ispitne komunikacije s ispitivačem ne zahtijeva upotrebu digitalnih medija
- (3) Za vrijeme izvođenja praktičnog ispita nije dozvoljeno:
 - a) pristupiti realizaciji/prezentaciji praktičnog djela ispita bez konsultacije s nastavnikom/saradnikom.
 - b) pristupiti realizaciji/prezentaciji praktičnog djela ispita bez odgovarajuće pripreme.
 - c) ne poštivati pravila struke/laboratorije prilikom realizacije praktičnog ispita.
- (4) U svim navedenim slučajevima kršenja pravila ponašanja, ispit se vrednuje sa nula bodova, te povlači disciplinsku odgovornost studenta u skladu sa ovim Pravilima.

Član 53.

(Žalba na ocjenu i komisijski ispit)

- (1) Student koji nije zadovoljan postignutom ocjenom na ispitu, može u roku od dva radna dana od datuma oglašenog za uvid u ocjenjene ispitne radove, pismeno tražiti da ispit ponovi pred komisijom.
- (2) Zahtjev za ponavljanje ispita iz stava (1) ovog člana dostavlja se dekanu i mora biti obrazložen.
- (3) Ako student ne položi ispit u završnom i dva popravna termina u toku jedne studijske godine ima pravo zahtijevati polaganje ispita pred komisijom koju *ad hoc* formira dekan.
- (4) Dekan imenuje predsjednika i dva člana komisije iz iste ili srodne naučne/umjetničke oblasti, u roku od ne dužem od dva dana od primanja zahtjeva, ako ocijeni da je zahtjev opravdan.

- (5) Nastavnik predmeta iz kojeg je student podnio zahtjev za ponavljanje ispita ne može biti član niti predsjednik komisije, izuzev u slučajevima objektivne nemogućnosti održavanja komisijskog ispita.
- (6) Dekan određuje termin polaganja ispita u roku od tri dana od datuma donošenja odluke.
- (7) U slučaju zahtjeva iz stava (1) ovog člana, pismeni ispit ili pismeni dio ispita neće se ponoviti pred komisijom, već će postojeći ocijenjeni pismeni rad komisija ponovo pregledati i ocijeniti, dok je ponavljanje usmenog ispita ili usmenog dijela ispita pred komisijom obavezno.
- (8) Kod zahtjeva studenta za ponavljanje praktičnog ispita čije polaganje nije moguće ponovo organizirati, komisija na osnovu audio/video zapisa i drugih oblika dokumentiranja polaganja ispita preispituje odluku nastavnika koji je ispit ocjenjivao i donosi konačnu odluku.
- (9) Student koji je podnio zahtjev za ponovno polaganje ispita pred komisijom ima pravo prisustvovati komisijskom pregledu ispitnog rada, uz prethodnu saglasnost svih članova komisije.
- (10) Odluka komisije za ponovno polaganje ispita donosi se većinom glasova članova komisije i konačna je.
- (11) U slučaju da student želi ponavljanje ispita zbog postizanja boljeg rezultata (veće ocjene), primjenjuju se odredbe ovog člana.
- (12) Student može tražiti komisijski ispit najviše dva puta u toku jedne studijske godine.

Član 54.

(Komisijsko polaganje ispita zbog izuzeća predmetnog nastavnika)

- (1) Student, kao i predmetni nastavnik imaju pravo da, najkasnije sedam dana prije održavanja ispita, podnošenjem obrazloženog zahtjeva dekanu zatraže izuzeće predmetnog nastavnika iz provođenja ispita.
- (2) Dekan je u obavezi da u roku od tri dana donese odluku o osnovanosti podnesenog zahtjeva. Prije donošenja odluke, dekan će zatražiti očitovanje predmetnog nastavnika čije se izuzeće traži. Izostanak očitovanja nastavnika ne priječi nastavak postupka izuzeća.
- (3) Kod razmatranja zahtjeva za izuzeće nastavnika iz stava (1) ovog člana dekan će posebno, pored zakonskih osnova za izuzeće, uzeti u obzir i sljedeće: eventualne sukobe interesa, eventualni pokrenuti disciplinski postupak protiv nastavnika i eventualno ranije nekorektno ocjenjivanje istog studenta od istog nastavnika potvrđenog komisijskim polaganjem ispita.
- (4) Ukoliko procijeni da je zahtjev studenta za izuzeće predmetnog nastavnika osnovan, dekan imenuje tročlanu kvalificiranu komisiju (iz iste ili srodne naučne oblasti) koja će provesti ispit, a u čijem sastavu ne može biti nastavnik čije je izuzeće student zahtijevao.
- (5) Komisijski ispit organiziran po osnovu zahtjeva studenta iz stava (1) ovog člana održava se u utvrđenom terminu za polaganje ispita.

Član 55.

(Konsultacije i dopunska nastava između ispitnih rokova)

- (1) Između održavanja završnih ispita u redovnom i popravnom terminu akademsko osoblje može organizirati konsultacije za studente.
- (2) Nastavno osoblje, po potrebi, izvodi i dopunsku nastavu radi pomoći studentima koji nisu ispunili sve predispitne obaveze da se pripreme za polaganje popravnog ispita.
- (3) Ukoliko na predmetu nakon završnog i popravnog termina u januarsko-februarskom i junsko-julskom roku prolaznost bude ispod 30% u odnosu na broj studenata koji su pristupili ispitu, odgovorni nastavnik je dužan da organizira dopunsku nastavu do jedne trećine ukupnog fonda sati tog predmeta, o čemu odluku donosi dekan. Sati dopunske nastave iz ovog stava se ne računaju u godišnje opterećenje nastavnika i saradnika.
- (4) Konsultacije i/ili dopunska nastava se naročito organiziraju za studente iz člana 71. ovih Pravila.
- (5) Dopunska nastava se može organizirati u formi predavanja, seminara, vježbi, grupnog rada ili konsultacija u dogovoru sa studentima.

Poglavlje IV. Napredovanje kroz studij i statusna pitanja

Član 56.

(Prelazak u narednu studijsku godinu)

- (1) Student ima pravo u narednu godinu unutar jednog ciklusa studija prenijeti zakonom utvrđen broj ECTS kredita, odnosno nepoloženih a odslušanih predmeta, pod uvjetom da nepoloženi predmeti koji se prenose u narednu studijsku godinu nisu preduvjet za slušanje drugog/drugih predmeta u narednoj studijskoj godini.
- (2) ECTS bodovi za svaki pojedinačni predmet se priznaju nakon uspješno položenog predmeta.
- (3) Uslovni predmeti iz stava (1) utvrđuju se studijskim programom, te odlukom vijeća članice prije početka akademske godine.
- (4) Student koji je prenio ispite u narednu studijsku godinu ne može upisati još jednu višu godinu dok ne položi te prenesene ispite.
- (5) Student koji u toku akademske godine izvrši sve obaveze izuzev položenog završnog ispita, nije obavezan ponovo prisustvovati nastavi iz tog nastavnog predmeta u narednoj akademskoj godini.
- (6) Vijeće članice utvrđuje mogućnost izlazaka studenata koji su obnovili godinu / prenijeli nepoloženi ispit u narednu godinu na elemente kontinuirane provjere znanja.
- (7) Studentu koji obnavlja godinu studija, odnosno koji je prenio ispit u narednu studijsku godinu priznaju se ostvareni poeni i uredno izvršene obaveze i to u trajanju od jedne akademske godine.
- (8) Studentima apsolutima i apsolutima ponovcima priznaju se položeni dijelovi ispita/ostvareni poeni do završetka studija.

- (9) Ostvareni poeni iz prethodnog stava se odnose na poene ostvarene kroz aktivnosti na nastavi kao što su zadaće, seminarski radovi, projektni zadaci i sl. Predmetni nastavnici mogu priznati i bodove ostvarene na parcijalnim ispitima a što se utvrđuje planom rada predmeta.
- (10) Student koji obnavlja godinu studija, u skladu sa kapacitetima i organizacionim mogućnostima članice, o čemu odlučuje Vijeće članice, ima pravo pohađati nastavu i polagati nastavne predmete iz naredne studijske godine pod uslovom da ukupno opterećenje studenata po semestru ne prelazi 30 ECTS studijskih bodova i da za predmete koji se prenose, odnosno slušaju, nije definisan preduslov, a što se utvrđuje studijskim programom.

Član 57.

(Apsolventski staž)

- (1) Student koji je u posljednjoj studijskoj godini odslušao sve predmete zadržava status studenta apsolventa narednu akademsku godinu (apsolventski staž) i ima pravo polagati nepoložene ispite u svim ispitnim rokovima u toku akademske godine.
- (2) Ukoliko student/apsolvent u vremenskom periodu iz stava (1) ovog člana ne položi nepoložene ispite, dužan je obnoviti studijsku godinu u statusu apsolventa ponovca.
- (3) Ukoliko je student/apsolvent položio sve ispite, izuzev završnog rada, ima pravo braniti završni rad u toku akademske godine, bez obzira na ispitne rokove utvrđene ovim Pravilima.
- (4) Studenti u statusu apsolventa i apsolventa ponovca imaju pravo da završe studij po nastavnom planu i programu po kojem su upisani bez obzira na broj obnavljanja godina.
- (5) Apsolventi ponovci imaju pravo na konsultacije, izlazak na sve ispitne termine kao i na termine utvrđene izvan ispitnih termina.
- (6) Vijeće članice donosi odluku o načinu organizacije i provođenja dodatnih ispitnih rokova.

Član 58.

(Mirovanje prava i obaveza studenta)

- (1) Prava i obaveze studenta miruju u slučajevima utvrđenim Zakonom i Statutom.
- (2) Univerzitet/članica može na zahtjev studenta odobriti da mu iz opravdanih razloga određeno vrijeme, a najduže dva semestra u okviru ciklusa studija miruju prava i obaveze ali mu status studenta ne prestaje.
- (3) Pod opravdanim razlozima podrazumjevaju se slučajevi:
 - a) trajanja teške bolesti zbog koje student nije mogao pohađati nastavu i polagati ispite;
 - b) održavanja trudnoće i njege djeteta do jedne godine života (trajanja porođajnog odsustva);
 - c) u slučaju nemogućnosti plaćanja školarine ili nedostatka materijalnih sredstava;
 - d) priprema za međunarodna takmičenja ako student ima status sportiste-reprezentativca;
 - e) u drugim slučajevima lične prirode.
- (4) Studentu koji obavlja funkciju člana Predsjedništva Studentskog parlamenta, na njegov zahtjev miruju prava i obaveze u vezi sa statusom redovnog studenta u periodu od jedne godine od datuma stupanja na funkciju.

- (5) Postojanje opravdanih razloga iz stava (3) ovog člana student potvrđuje dostavljanjem dokaza rukovodiocu članice, izdatog od nadležne javne zdravstvene ustanove, odnosno drugog pravnog lica ili nadležnog organa relevantnog za svaki konkretni slučaj.
- (6) Zahtjev za mirovanje prava i obaveza podnosi se prije početka akademske godine. Zahtjev za mirovanje po osnovu liječenja, trudnoće, brige o trećim licima ili drugih neplaniranih okolnosti može se podnijeti u toku akademske godine.
- (7) Mirovanje statusa studenta evidentira se u indeksu i matičnoj evidenciji studentske službe.
- (8) Dekan članice donosi odluku po zahtjevu studenta iz stava (2) ovog člana, zadržavajući pravo na provjeru opravdanosti razloga iz stava (3) ovog člana.
- (9) Prestankom okolnosti na osnovu kojih je donijeta odluka o mirovanju prava i obaveza studenta, student ima pravo da nastavi studij bez obnavljanja te studijske godine po usvojenim i odobrenim pravilima studiranja.
- (10) Student kojem ne miruju prava i obaveze, a koji ne upiše narednu odnosno ne obnovi upis u istu studijsku godinu, gubi status studenta.

Član 59.

(Promjena statusa studenta)

- (1) Redovni student koji se finansira od strane osnivača može obnoviti svaku godinu studija po jednom i ostati redovan student zadržavajući pravo finansiranja od strane osnivača.
- (2) U slučaju kada redovni student želi promijeniti status u vanrednog studenta, odnosno studenta koji uči na daljinu, dužan je podnijeti zahtjev prodekanu za nastavu članice. Uz zahtjev se prilaže dokumentacija kojom se dokazuje razlog promjene statusa. Ukoliko se odobri promjena statusa student je obavezan izmiriti troškove studija po važećem cjenovniku za cijelu studijsku godinu.
- (3) Zahtjev za promjenu statusa studiranja iz redovnog u vanredni podnosi se neposredno prije upisa u naredni semestar, odnosno ne može se podnijeti u toku semestra.
- (4) U slučaju kada redovni student zasnjuje radni odnos, dužan je obavijestiti studentsku službu članice i podnijeti zahtjev za promjenu statusa (vanredni student ili student koji uči na daljinu) i izmiriti troškove studija za cijelu studijsku godinu ukoliko na članici postoji mogućnost organiziranja vanrednog studija. Uz zahtjev se prilaže dokaz o zasnivanju radnog odnosa.

Član 60.

(Prestanak statusa studenta)

- (1) Status studenta prestaje:
 - a) okončavanjem odgovarajućeg ciklusa studija,
 - b) ispisom sa Univerziteta odnosno članice,
 - c) kada ne upiše narednu ili ne obnovi studijsku godinu,
 - d) izricanjem disciplinske mjere isključenja sa studija,
 - e) u drugim slučajevima utvrđenim zakonom i statutom.
- (2) Nakon prestanka statusa studenta iz tač. b), c), d) i e) stava (1) ovog člana student ima pravo da nastavi studij.

- (3) Zahtjev za ponovno sticanje statusa studenta u smislu prethodnih stavova podnosi se do 30.06. tekuće akademske godine.
- (4) Student kojem je prestao status studenta u skladu sa tačkom c) stava (1) ovog člana može i u toku akademske godine podnijeti zahtjev za nastavak studija pod uslovom da može nadoknaditi propuštene obaveze, uzimajući u obzir pravo studenta da izostane sa nastave 20%.
- (5) Ponovno sticanje statusa studenta odobrava dekan rješenjem u roku od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva. Rješenjem se utvrđuju obaveze studenta u nastavi, u skladu sa važećim nastavnim planom i programom u primjeni.
- (6) Student koji ima pravo da nastavi studij može se upisati u statusu samofinansirajućeg, uz plaćanje studija na početku naredne akademske godine i dužan je nastaviti studij po nastavnom planu i programu koji važi u akademskoj godini u kojoj nastavlja studij, na način i pod uvjetima utvrđenim ovim Pravilima i aktima članice.
- (7) Ponovno sticanje statusa studenta može se odobriti najviše dva puta u toku ciklusa studija.

Poglavlje V. Završni rad

Član 61. (Završni rad)

- (1) Studijskim programom prvog ciklusa i stručnog studija može biti predviđen završni rad.
- (2) Na drugom ciklusu studija, integrisanom i specijalističkom studiju obavezan je završni rad.
- (3) Završni rad se ocjenjuje ocjenom iz člana 49. ovih Pravila, odnosno oznakom uspješno odbranjen/nije odbranjen i vrednuje ECTS bodovima koji ulaze u zbir ECTS bodova potrebnih za završetak studija.
- (4) Završni rad na umjetničkim akademijama može biti bilo koji oblik umjetničkog predstavljanja i izvođenja a koje umjetničke akademije utvrde studijskim programom.
- (5) Tema završnog rada mora biti iz polja/grane u kojoj se organizira studijski program, uz mogućnost interdisciplinarnog pristupa sa drugim naučnim područjima/poljima/granama.
- (6) Predmetni nastavnici predlažu moguće teme završnih radova koje razmatraju katedre/odsjeci, a na čiji prijedlog se liste tema usvajaju od strane Vijeća članice.
- (7) Lista tema se obavezno oglašava na BHS i engleskom jeziku na web stranici članice ili drugoj odgovarajućoj platformi kojoj imaju pristup studenti, a najkasnije prije početka zadnjeg semestra studija.
- (8) Student može imati konsultacije sa nastavnikom/mentorom kod kojeg želi uraditi završni rad kako bi predložio potencijalnu temu završnog rada pri čemu tema mora proći proceduru iz prethodnih stavova (odobrenje na odsjeku/katedri i usvajanje od strane Vijeća).
- (9) U slučaju interdisciplinarnosti / multidisciplinarnosti teme završnog rada studentu se može odrediti i više od jednog mentora.
- (10) Završni rad se, u pravilu, piše i brani na bosanskom, hrvatskom ili srpskom jeziku uz mogućnost pisanja i odbrane završnog rada i na jeziku na kojem se studijski program realizira ili jeziku koji student studira ili na engleskom jeziku.
- (11) U slučaju da student izvodi cijeli ili dio završnog rada u instituciji van Univerziteta ili van Bosne i Hercegovine, supervizor sa pomenute institucije se može odrediti kao mentor ili komentor završnog rada ukoliko ima izbor na visokoškolskoj ustanovi.

Član 62.

(Prijava i izrada završnog rada na prvom ciklusu studija i stručnom studiju)

- (1) Završni rad se prijavljuje putem jedinstvenog obrasca (Obrazac: Prijava teme završnog rada) koji je sastavni dio ovih Pravila.
- (2) Prijava teme završnog rada u pravilu obuhvata sljedeće podatke:
 - a) naziv članice i katedre/odsjeka,
 - b) ime i prezime studenta,
 - c) broj indeksa,
 - d) naziv odabrane teme,
 - e) predmet i obrazloženje teme,
 - f) osnovnu literaturu,
 - g) mjesto i datum prijave i
 - h) ime i prezime i potpisanu saglasnost mentora.
- (3) Ispunjena i potpisana prijava od strane studenta i mentora, odlaže se u dosije studenta.
- (4) Završni rad se predaje mentoru na uvid i pregled. Student je dužan postupiti prema uputstvima i primjedbama mentora.
- (5) Mentor je dužan da pregleda rad i vrati ga sa komentarom najkasnije u roku od četiri sedmice od dana predaje rada.
- (6) Student nakon izrade završnog rada podnosi pismeni zahtjev za ocjenu i odbranu završnog rada putem prijave Studentskoj službi i predaje četiri primjerka završnog rada. Sastavni dio završnog rada čini i pismena izjava studenta da je završni rad njegov autentični rad (Obrazac: Izjava o autentičnosti rada)
- (7) Student brani završni rad pred tročlanom Komisijom (mentor i još dva nastavnika) koju imenuje Vijeće na prijedlog mentora. Odbrana završnog rada mora biti okončana u roku od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva za ocjenu i odbranu završnog rada.
- (8) Uvažavajući specifičnost i različitost studijskih programa, kao i organizacione strukture članica Univerziteta, moguće je izvršiti prilagođavanje procedure prijave i odbrane završnog rada prvog ciklusa i stručnog studija uključujući i odgovarajuće obrasce. U slučaju prilagođavanja potrebno je da Vijeće članice usvoji procedure prijave i odbrane završnog rada uključujući i formu pratećih obrazaca te da iste objavi na web stranici.
- (9) Ispunjen i potpisan obrazac Zapisnika o odbrani završnog rada (Obrazac: Zapisnik sa odbrane završnog rada) dostavlja se studentskoj službi.

Član 63.

(Prijava teme završnog rada na drugom ciklusu, integriranom i specijalističkom studiju)

- (1) Završni rad se prijavljuje nadležnoj službi putem jedinstvenog obrasca (Obrazac: Prijava teme završnog rada) koji je sastavni dio ovih Pravila.
- (2) Prijava teme završnog rada u principu obuhvata sljedeće podatke:
 - a) naziv članice i katedre/odsjeka,
 - b) ime i prezime studenta,
 - c) broj indeksa,
 - d) naziv odabrane teme,

- e) predmet i obrazloženje teme,
 - f) osnovnu literaturu,
 - g) mjesto i datum prijave i
 - h) ime i prezime i potpisanu saglasnost mentora.
- (3) Ispunjena i potpisana prijava ovjerava se i odlaže u dosije studenta.
 - (4) Vijeće članice, na prijedlog katedre/odsjeka, verifikuje prijavu teme završnog rada studenta i imenuje Komisiju za ocjenu i odbranu završnog rada (Obrazac: Prijedlog Komisije za ocjenu i odbranu završnog rada).
 - (5) Jednom odobrena tema završnog rada vrijedi do završetka studija.
 - (6) Mentor rada može biti redovni profesor, vanredni profesor, docent i emeritus iz uže naučne/umjetničke oblasti, dok članovi komisije mogu biti iz srodne oblasti. Kandidatu se može imenovati kao komentor nastavnik sa istog ili drugog fakulteta. U izuzetnim slučajevima kandidat može imati i dva mentora.
 - (7) Prodekan za nastavu i rukovodilac katedre/odsjeka odgovoran je za pravilnost postupka izbora tema za izradu završnog rada.

Član 64.

(Procedura predaje završnog rada na drugom ciklusu, integriranom i specijalističkom studiju)

- (1) Završni rad se predaje mentoru na uvid i pregled. Student je dužan postupiti prema uputstvima i primjedbama mentora.
- (2) Mentor je dužan da pregleda rad i vrati ga sa komentarom najkasnije u roku od četiri sedmice od dana predaje rada, izuzimajući godišnji odmor, bolovanje i druga opravdana odsustva mentora.
- (3) Student nakon završetka rada podnosi pismeni zahtjev za ocjenu i odbranu završnog rada putem obrasca (Obrazac: Zahtjev za ocjenu i odbranu završnog rada) Studentskoj službi po završetku nastave.
- (4) Student uz Zahtjev iz prethodnog stava prilaže:
 - a) pismenu saglasnost mentora da rad ispunjava kriterije navedene u obrazloženju ... teme, (Obrazac: Saglasnost mentora),
 - b) izvještaj iz službe evidencije o ispitima i ECTS bodovima kandidata,
 - c) tri neukoričena primjerka završnog rada – radna verzija
- (5) Komisija za ocjenu i odbranu završnog rada je obavezna da sačini izvještaj o ocjeni završnog rada (Obrazac: Izvještaj Komisije za ocjenu i odbranu završnog rada) koji daje kratki prikaz rada, postavljeni cilj, primijenjene metode, dobijene rezultate i zaključke i dostaviti ga Vijeću članice u roku ne dužem od dvije sedmice od dana prijema radne verzije završnog rada.
- (6) Vijeće članice donosi odluku o prihvatanju ili neprihvatanju izvještaja Komisije za ocjenu i odbranu rada najkasnije u roku od 30 dana od dana njegovog podnošenja i istu prosljedjuje studentskoj službi.
- (7) Uvažavajući specifičnost i različitost studijskih programa, kao i organizacionu strukturu članica Univerziteta, moguće je izvršiti prilagođavanje procedure prijave i odbrane završnog rada uključujući i odgovarajuće obrasce. U slučaju prilagođavanja potrebno je da

Vijeće članice usvoji procedure prijave i odbrane završnog rada kao i formu pratećih obrazaca te da iste objavi na web stranici.

- (8) Odbrana završnog rada zakazuje se najmanje pet radnih dana od dana donošenja odluke vijeća o prihvatanju izvještaja Komisije za ocjenu i odbranu završnog rada.
- (9) Odluka o usvajanju izvještaja Komisije dostavlja se studentu, članovima komisije i Studentskoj službi. Datum odbrane završnog rada objavljuje se na web stranici/oglasnoj ploči.
- (10) Nakon dostavljanja odluke o usvajanju izvještaja, kandidat je obavezan u roku od pet dana dostaviti primjerke tvrdo ukoričenih radova (za članove komisije i dva dodatna završna rada kao i elektronsku verziju rada).
- (11) Obim, sadržaj i tehničke karakteristike završnog rada definirani su uputstvom za izradu završnog rada koje je sastavni dio ovog Pravila.

Član 65.

(Odbrana završnog rada na drugom ciklusu, integriranom i specijalističkom studiju)

- (1) Student okončava studiranje na drugom ciklusu/integriranom i specijalističkom studiju uspješnom odbranom završnog rada.
- (2) Student brani završni rad pred komisijom koju čine mentor i članovi komisije koja broji neparan broj članova.
- (3) Odbrana završnog rada sastoji se od usmenog izlaganja rezultata rada i obrazloženja izdvojenih zaključaka, kao i odgovora na pitanja u vezi sa rezultatima i zaključcima rada.
- (4) Završni rad i odbrana ocjenjuju se jedinstvenom ocjenom: uspješno odbranio ili nije odbranio. Ocjena se donosi većinom glasova članova komisije.
- (5) Odbrana završnog rada je javna.
- (6) Ispunjen i potpisan obrazac Zapisnika o odbrani završnog rada (Obrazac: Zapisnik sa odbrane završnog rada) dostavlja se studentskoj službi.

Član 66.

(Neuspješna odbrana rada i promjena mentora i teme završnog rada na drugom ciklusu, integriranom i specijalističkom studiju)

- (1) Ako student ne zadovolji na odbrani završnog rada, ima pravo još jednom na odbranu istog završnog rada ili da zatraži da mu se odobri izbor nove teme i/ili mentora.
- (2) Student može najviše dva puta promijeniti mentora i temu završnog rada i to jednom nakon odobravanja prve teme, te drugi put u slučaju neuspješne odbrane rada, i to u roku od 30 dana nakon neuspješne odbrane rada.
- (3) Tema završnog rada se može mijenjati samo u iznimnim slučajevima, a koje je student obavezan obrazložiti.
- (4) Odluku o zahtjevu kandidata za promjenu mentora odnosno teme završnog rada donosi Vijeće članice.

Član 67.

(Objavljivanje završnog rada na, prvom, drugom ciklusu, integrisanom, stručnom i specijalističkom studiju)

- (1) Obaveza iz člana 95. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo realizira se putem samopohranjivanja završnih radova na prvom, drugom ciklusu studija, integrisanom, stručnom i specijalističkom studiju od strane autora tih radova u Repozitorij završnih radova Univerziteta.
- (2) Administratori članice obavezno pohranjuju cjelokupni tekst rada, te sažetak rada na jeziku na kojem je rad pisan i na engleskom jeziku, u obimu do 500 riječi.
- (3) Autori obavezno pohranjuju cjelokupni tekst rada, te sažetak rada na jeziku na kojem je rad pisan i na engleskom jeziku, u obimu do 500 riječi.
- (4) Administrator članice/osoba koju imenuje dekan dužan je izvršiti pohranjivanje radova u Repozitorij završnih radova Univerziteta u roku od 30 dana od dana uspješne odbrane završnog rada.
- (5) Pohranjivanje završnog rada u Repozitorij predstavlja uslov za izdavanje diplome o završenom prvom, drugom ciklusu, integrisanom, stručnom i specijalističkom studiju.
- (6) Administrator članice, u okviru koje je završni rad odbranjen, u roku od 30 dana od dana uspješne odbrane završnog rada, unosi metapodatke za taj rad na za to predviđenom obrascu.
- (7) Završni rad obavezno treba da sadrži sljedeće podatke:
 - a) Na koricama/naslovnoj stranici: ime i prezime autora završnog rada, naslov, ime i prezime mentora, naziv članice, mjesec i godina odbrane rada,
 - b) Uporednu englesku verziju naslovne stranice (sa svim pobrojanim elementima),
 - c) Sažetak (od 300 do 500 riječi) sa do 5 ključnih riječi/termina na b/h/s jeziku i engleskom jeziku.

Poglavlje VI. PRAVA I OBAVEZE STUDENTA

Član 68.

(Prava studenta i studentski standard)

- (1) Student ima pravo da studira po usvojenim i odobrenim pravilima studiranja i nastavnom planu i programu te da bude ispitivan i ocjenjivan u skladu sa pravilima koja su transparentna, pravična i dostupna svakom studentu.
- (2) Prava i obaveze iz studentskog standarda su lična i neprenosiva.
- (3) Student ima pravo na:
 - a) prisustvovanje svim oblicima nastave;
 - b) kvalitetan nastavni proces u skladu sa usvojenim i odobrenim nastavnim planom i programom;
 - c) blagovremeno i tačno informisanje o svim pitanjima koja se odnose na studij;
 - d) transparentnost informacija o rasporedu nastave i ispitnim terminima i to u prve dvije sedmice akademske godine;
 - e) ravnopravnost u pogledu uslova studija i tretmana na Univerzitetu kao i na povlastice koje nosi status studenta;

- f) različitost i zaštitu od diskriminacije;
- g) zdravstvenu zaštitu u skladu sa Zakonom;
- h) korištenje biblioteke i drugih usluga koje se pružaju studentima na Univerzitetu, a u skladu sa aktima Univerziteta;
- i) konsultacije i pomoć akademskog osoblja u savladavanju nastavnog sadržaja, a posebno pri izradi završnog rada;
- j) slobodu mišljenja i iznošenja ličnih stavova koji su u vezi sa nastavnim sadržajem u toku realiziranja nastavnog procesa;
- k) evaluaciju rada akademskog osoblja u skladu sa pravilnikom koji reguliše datu oblast;
- l) priznavanje i prenos ECTS između visokoškolskih ustanova, s ciljem osiguranja mobilnosti
- m) učešće u postupku izbora za studentsko predstavničko tijelo i druga tijela ustanovljena Statutom;
- n) sudjelovanje u radu studentskih organizacija;
- o) sudjelovanje u radu i odlučivanju tijela Univerziteta i članice u skladu sa Statutom;
- p) zaštitu u slučaju povrede nekog od njegovih prava na način utvrđen Zakonom i Statutom;
- q) druga prava utvrđena ovim Pravilima.

Član 69.

(Obaveze studenta)

Student ima sljedeće obaveze:

- a) pridržavati se propisanih Pravila studiranja;
- b) ispunjavati nastavne i druge obaveze;
- c) iskazivati poštovanje prema pravima nastavnog, stručnog i administrativnog osoblja, kao i pravima drugih studenata na Univerzitetu;
- d) uredno izvršavati svoje studijske obaveze i učestvovati u akademskim aktivnostima, uključujući i učešće u standardiziranim provjerama znanja koje organizira članica;
- e) druge obaveze utvrđene ovim Pravilima.

Član 70.

(Studenti koji postižu izvrsne rezultate i skraćeni studij)

- (1) Studenti koji postižu izvrsne nastavne, naučne, umjetničke, društvene, tehnološke, sportske i poduzetničke rezultate, na osnovu prethodno stečenih rezultata, prosječne ocjene ostvarene tokom studija može se odobriti studij pod posebnim uvjetima i/ili završavanje studija u vremenu kraćem od propisanog trajanja studija (skraćeni studij).
- (2) Minimalni uslovi za donošenje odluke o studiju pod posebnim uvjetima i/ili skraćenom studiju su: položeni svi ispiti u toku studija sa prosječnom ocjenom ne manjom od 9,0 (B) i ostvareni svi ECTS bodovi za svaku studijsku godinu.
- (3) Na zahtjev studenta vijeće odobrava u jednoj studijskoj godini ostvarivanje više od 60 ECTS, a maksimalno 90 ECTS bodova u jednoj studijskoj godini.

39

Pravila studiranja za prvi i drugi ciklus studija, integrisani, specijalistički i stručni studij na Univerzitetu u Sarajevu

- (4) Zahtjev za skraćeni studij student podnosi najkasnije mjesec dana prije završetka tekuće akademske godine.
- (5) Odluku o studiju pod posebnim uvjetima i/ili skraćenom studiju iz prethodnog stava ovog člana donosi Vijeće članice na godišnjem nivou.
- (6) Studenti iz stava (1) se mogu uključiti u određene oblike nastavnog, naučnoistraživačkog, umjetničkoistraživačkog i umjetničkog rada.

Član 71.

(Prava studenata sa invaliditetom)

- (1) Univerzitet osigurava pristup visokom obrazovanju i nauci studentima sa invaliditetom u skladu sa zakonom i UN Konvencijom o pravima osoba sa invaliditetom.
- (2) Studenti sa utvrđenim stoprocentnim invaliditetom upisuju se u statusu budžetski finansiranog studenta bez mogućnosti da ovaj status izgube na studijske programe koji se finansiraju iz sredstava osnivača, pod uvjetima:
 - a) da su položili prijemni ispit (ako je isti predviđen),
 - b) da mogu obavljati praktične zadatke-samostalno ili uz pomoć asistenta,
 - c) da su stekli pravo upisa na odgovarajući ciklus studija organizacione jedinice,
 - d) da su dostavili dokaz nadležne institucije o procentu invaliditeta.
- (3) Studentima sa invaliditetom priznaje se pravo na prilagodbu u nastavnim i ispitnim aktivnostima u odnosu na:
 - a) prisustvo nastavi,
 - b) dodatne konsultacije,
 - c) prilagodbu sudjelovanja u pojedinim nastavnim i ispitnim aktivnostima,
 - d) sažimanje pojedinih nastavnih sadržaja,
 - e) zamjenske nastavne i ispitne obaveze,
 - f) način i dinamiku provjere ishoda učenja,
 - g) primjenu asistivne tehnologije i pomagala u nastavnim i ispitnim aktivnostima.
- (4) Prilagodba iz prethodnog stava podrazumijeva individualizirani i individualni program. Individualizirani program se odnosi na didaktičko-metodičku prilagodbu, a individualni program na sadržajnu i didaktičko-metodičku prilagodbu u radu sa studentima s invaliditetom.
- (5) Kako bi ostvario pravo na prilagodbu, student podnosi zahtjev Uredu za podršku studentima Univerziteta, a nakon uvida u postojeću dokumentaciju i primjenu drugih postupaka upoznavanja studenta, Ured izdaje stručno mišljenje za vrstu prilagodbe iz stava (4).
- (6) Odluku iz stava (4) ovog člana:
 - a) donosi Vijeće odsjeka/katedre/studijskog programa članice, a na temelju postojeće dokumentacije i stručnog mišljenja Ureda za podršku studentima Univerziteta za prilagodbu kroz individualizirani program,
 - b) donosi Vijeće odsjeka/katedre/studijskog programa članice, a na temelju postojeće dokumentacije, uključujući dokumentaciju iz JUKS Zavoda za zdravstvenu zaštitu studenata Univerziteta u Sarajevu, i stručnog mišljenja Ureda za podršku studentima Univerziteta za prilagodbu kroz individualni program.

- Prilikom izrade individualiziranog ili individualnog programa za studente iz stava (1) članice mogu konsultirati članove stručnog tima Ureda za podršku studentima Univerziteta.
- (7) U cilju podrške kvalitetnom studiranju studentima iz stava (1) ovog člana stoje materijalni i ljudski resursi Ureda za podršku studentima Univerziteta.
 - (8) U dodatku diplomi/certifikatu/mikroakreditivu se navode ishodi učenja koje je student postigao tokom studija po individualnom programu.
 - (9) Prilagodбом se ne odustaje od temeljnih kompetencija/ishoda učenja važnih za studij, ali se one mogu dostizati na različitim nivoima i na različite načine.

Član 72.

(Individualizacija nastavnog procesa za studente sa posebnim statusom)

- (1) Pravo na individualizaciju u postupku realizacije nastave imaju i studenti:
 - a) roditelji djeteta kojem je neophodna posebna njega,
 - b) samohrani roditelji,
 - c) roditelji sa troje i više djece,
 - d) trudnice i porodilje,
 - e) vrhunski sportisti i umjetnici koji učestvuju na svjetskim, međunarodnim i regionalnim sportskim, naučnim, stručnim i umjetničkim takmičenjima,
 - f) koji boluju od teških bolesti koje onemogućavaju redovno prisustvovanje nastavi,
 - g) studenti na mobilnosti po međunarodnom sporazumu.
- (2) Pod individualizacijom u postupku realizacije nastavnog procesa iz prethodnog stava podrazumijevaju se sljedeće prilagodbe:
 - a) prisustvovanja na nastavi,
 - b) pauziranja studijskog procesa,
 - c) ovjere semestra,
 - d) učestvovanju u pojedinim nastavnim sadržajima,
 - e) dodatne konsultacije sa predmetnim nastavnicima,
 - f) načinu i dinamici provjere znanja.
- (3) Zahtjeve za ostvarivanje prava na individualizaciju nastave u slučajevima a), b), c), d) i f) iz stava (1) student podnosi članici putem Ureda za podršku studentima.
- (4) Na osnovu podnesenog zahtjeva studenta iz stava (3) ovog člana i mišljenja Ureda za podršku studentima, dekan donosi odluku kojom se utvđuje pravo iz stava (1).
- (5) Studenti kojim je u skladu sa tačkom e) iz stava (1) odobrena individualizacija u postupku realizacije nastave, obavezni su najkasnije mjesec dana po okončanju Olimpijskih/paraolimpijskih igara, Specijalne olimpijade ili drugog svjetskog takmičenja, odnosno međunarodnog naučnog i umjetničkog takmičenja nastaviti studij u skladu sa redovnom dinamikom nastavnog procesa.
- (6) Odluku o individualizaciji realizacije nastavnog procesa iz stava (1), tačka e) donosi vijeće članice a na osnovu podnesene molbe i dokaza za svaki konkretni slučaj.

Član 73.

(Ugovor za obavljanje studentskog rada)

- (1) Student može zaključiti ugovor za obavljanje studentskog rada kao osnov za stapanje na rad i ostvarivanja prava i obaveza temeljem rada za vrijeme studiranja.
- (2) U zavisnosti od statusa studenta, odnosno da li je redovan ili vanredan student, zavisi i ostvarivanje drugih prava studenta po osnovu zaključenog ugovora iz stava (1) ovog člana.
- (3) Ugovor iz stava (1) može trajati najviše do posljednjeg dana studentskog statusa studenta, sa radnim vremenom od najviše 20 sati sedmično raspoređenim na ne više od pet radnih dana.
- (4) Senat i Ministarstvo će propisati način i uslove pod kojima se studentski ugovor može zaključiti i rad na osnovu studentskog ugovora obavljati, kao i pripadajuća prava i obaveze studenta i poslodavca.

Poglavlje VII. Mobilnost

Član 74.

(Prava studenata u okviru mobilnosti)

- (1) Studentu se tokom studiranja garantira mogućnost mobilnosti, što uključuje i priznavanje bodova ostvarenih na drugom univerzitetu u skladu sa zakonom, statutom, ovim pravilima i drugim općim aktima Univerziteta odnosno članice.
- (2) Student ima pravo da u toku studija provede jedan dio studijskog programa (jedan semestar ili duže) na drugom univerzitetu u zemlji ili inostranstvu bez obzira na koji način je takva mobilnost podržana – posredstvom međunarodnih programa za razmjenu studenata, na bazi bilateralnih ugovora između univerziteta, sporazuma, projekata ili drugih oblika međunarodne saradnje.

Član 75.

(Polaganje ispita za vrijeme trajanja mobilnosti)

- (1) U slučaju mobilnosti studenata koji jedan ili dva semestra provode na drugom univerzitetu u Evropi ili svijetu za priznavanje ostvarenih postignuća primjenjuju se odredbe Pravilnika o mobilnosti.
- (2) Student koji za vrijeme trajanja mobilnosti ima obavezu polaganja predmeta na matičnoj članici, može polagati predmet ukoliko je to omogućeno izvedbenim planom, na način da članica osigura dodatnu/konsultativnu nastavu. Student može pristupiti polaganju ispita u redovnim terminima bez obaveze slušanja predmeta u dogovoru sa predmetnim profesorom ukoliko je u toku semestra izvršio obaveze iz kontinuirane provjere znanja. Studenti ispite mogu polagati u već utvrđenim terminima u učionicama ili online. Ukoliko to nije moguće, članica je dužna osigurati dodatnu/konsultativnu /ljetnu školu ili nastavu za predmete koje je student dužan polagati na matičnom fakultetu.

DIO ČETVRTI - DISCIPLINSKI POSTUPAK I ODGOVORNOST ZA ŠTETU

Član 76.

(Disciplinska odgovornost studenta)

- (1) Disciplinska odgovornost studenta podrazumijeva odgovornost za teže i lakše povrede obaveza u vezi sa studiranjem kao i odgovornost zbog narušavanja ugleda Univerziteta, odnosno članice.
- (2) Teže povrede obaveza su:
 - a) prezentiranje tuđeg rada kao svog/plagijarizam, krivo predstavljanje, prisustvovanje provjeri znanja u ime druge osobe, prepisivanje na provjerama znanja i korištenje nedozvoljenih pomagala u svrhu prepisivanja,
 - b) krivotvorenje isprava u vezi sa studijem i ostvarivanjem studentskih prava,
 - c) nedozvoljeni pristup informacionom sistemu Univerziteta ili službenim prostorijama,
 - d) namjerno uzrokovana materijalna šteta,
 - e) neprilično ponašanje u prostorijama Univerziteta, odnosno članice ili na drugim mjestima gdje se izvodi nastava,
 - f) učestalo ponavljanje lakših povreda,
 - g) uznemiravanje ili diskriminacija po spolu, rodu i drugim osnovama sadržanim u Zakonu o zabrani diskriminacije usmjereno prema drugim studentima i zaposlenicima Univerziteta,
 - h) druga djela kojima se grubo narušava ugled Univerziteta odnosno članice.
- (3) Lakše povrede obaveza su naročito:
 - a) ometanje nastave i ispita,
 - b) prisustvo nastavi pod dejstvom psihoaktivnim supstancama,
 - c) druga neprihvatljiva ponašanja.
- (4) Disciplinska odgovornost studenta, disciplinske mjere i disciplinski postupak na teološkim fakultetima bit će uređen posebnim pravilnicima koje će donijeti ove članice.

Član 77.

(Disciplinske mjere)

- (1) Studentu se za povredu obaveza mogu izreći sljedeće disciplinske mjere:
 - a) javna opomena,
 - b) opomena pred isključenje sa studija,
 - c) isključenje sa studija na period od jedne do tri godine.
- (2) Mjera isključenja sa studija može se izreći samo za težu povredu obaveza.

Član 78.

(Disciplinski postupak)

- (1) Dekan članice imenuje komisiju za disciplinsku odgovornost studenta čija je dužnost da provede disciplinski postupak i izrekne disciplinske mjere.
- (2) Komisija ima predsjednika i dva člana. Predsjednika i jednog člana komisije imenuje dekan iz reda nastavnika i saradnika, a jednog člana iz reda studenata. Predstavnik studenata

imenuje se na prijedlog asocijacije studenata članice, odnosno Studentskog parlamenta Univerziteta. Mandat komisije traje jednu akademsku godinu.

- (3) U provođenju disciplinskog postupka komisija postupa po pravilima upravnog postupka. Studentu se mora u disciplinskom postupku pružiti mogućnost da se izjasni o činjenicama i okolnostima koje su od važnosti za izricanje disciplinske mjere.
- (4) O usmenoj raspravi ili drugoj važnijoj radnji u postupku sastavlja se zapisnik.
- (5) Pri izricanju disciplinske mjere uzimaju se u obzir osobito: težina povrede i posljedice, stepen odgovornosti studenta, okolnosti pod kojima je povreda učinjena, raniji rad i ponašanje studenta te druge okolnosti relevantne za izricanje disciplinske mjere.
- (6) Odluku o disciplinskoj odgovornosti komisija je dužna donijeti najkasnije u roku od dva mjeseca računajući od datuma pokretanja postupka.
- (7) Protiv odluke komisije dopuštena je žalba vijeću članice u roku od 15 dana od datuma prijema prvostepene odluke. Odluka vijeća je konačna.
- (8) Odluke o izrečenim disciplinskim mjerama za teže povrede obaveza trajno se pohranjuju u studentskom dosjeu.
- (9) Postupak disciplinske odgovornosti studenta ne može se pokrenuti:
 - a) nakon isteka šest mjeseci od datuma saznanja za povredu obaveze i počinioca,
 - b) nakon isteka godinu dana od datuma kad je povreda obaveze učinjena.

Član 79.

(Odgovornost za štetu)

- (1) Student odgovora za štetu koju namjerno ili iz krajnje nepažnje prouzrokuje Univerzitetu ili organizacionoj jedinici.
- (2) Na osnovu podnesene prijave ili na osnovu ličnog saznanja dekan članice pokreće postupak za utvrđivanje štete i odgovornosti za prouzrokovanu štetu.
- (3) Rješenje o pokretanju postupka za utvrđivanje štete sadrži podatke o šteti, o studentu koji je štetu prouzrokovao i dokaze kojima se utvrđuje postojanje štete.
- (4) Odluku o visini štete, odgovornosti za štetu i obavezi studenta da nastalu štetu nadoknadi donosi dekan članice.

Član 80.

(Naknada štete)

- (1) Student je dužan u roku od 30 dana po prijemu odluke iz prethodnog člana izvršiti obavezu naknade štete.
- (2) Ako student ne nadoknadi ili ne pristane da nadoknadi štetu članici, podniet će se tužba nadležnom sudu radi naknade štete.

DIO PETI - ISPRAVE O STUDIJIMA

Član 81.

(Zvanje, diploma i dodatak diplomi)

- (1) Student koji je položio sve ispite predviđene za upisani studijski program i ispunio sve ostale obaveze propisane Statutom i ovim Pravilima stiče odgovarajuću akademsku titulu, odnosno stručno /naučno/umjetničko zvanje u skladu sa Pravilnikom o sticanju i korištenju akademskih titula, naučnih i stručnih zvanja i Statutom Univerziteta.
- (2) Studentu koji je uspješno završio sve obaveze utvrđene studijskim programom, Univerzitet izdaje diplomu.
- (3) Uz diplomu se izdaje i dodatak diplomi (*diploma supplement*) radi detaljnijeg uvida u nivo, prirodu, sadržaj, sistem i pravila studiranja i postignute rezultate tokom studija.
- (4) Do izdavanja diplome članica Univerziteta izdaje uvjerenje o završenom studiju kao javnu ispravu, u roku od sedam dana od dana podnošenja zahtjeva za izdavanje uvjerenja.
- (5) Diplome i dodaci diplomi štampanju se na b/h/s jeziku i na engleskom jeziku.
- (6) Akademske titule, odnosno stručna/naučna/umjetnička zvanja pišu se kako muškom tako i u ženskom gramatičkom rodu o čemu se student izjašnjava na posebnom obrascu upisa u prvu godinu studija. U slučaju da student ne potpiše izjavu o štampanju diplome u željenom gramatičkom rodu, ista će se štampati u muškom gramatičkom rodu.
- (7) Izgled diplome i dodatka diplomi, uvjeti, način i postupak štampanja diploma, postupak dodjele diploma, uvjeti oduzimanja i poništavanja diplome te druga pitanja relevantna za diplome detaljnije se utvrđuju općim aktom Univerziteta.

Član 82.

(Izdavanje uvjerenja i ostalih dokumenata)

- (1) Student koji je upisan u tekuću godinu studija, u slučaju potrebe, na revers može preuzeti dokumente o završenoj srednjoj školi uz prilaganje sljedećih dokumenata:
 - a) Zahtjev za podizanje dokumenata,
 - b) Index,
 - c) Potvrda iz biblioteke (da student nije preuzeo knjigu na revers).
- (2) Za izdavanje duplikata indeksa, diplome i/ili dodatka diplomi, lice je dužno dostaviti sljedeće dokumente:
 - a) Zahtjev,
 - b) Potvrda iz Službenog lista da je diploma/dodatak diploma/indeks proglašena nevažećom,
 - c) Uplate na račun prema važećem cjenovniku,
 - d) U slučaju zahtjeva za izdavanjem novog indeksa lice je obavezno donijeti novi indeks i dvije fotografije.
- (3) Za ispis sa članice, student je dužan dostaviti sljedeće dokumente:
 - a) Zahtjev za ispis,
 - b) Index,
 - c) Uplate na račun prema važećem cjenovniku,
 - d) Potvrda iz biblioteke da student nema zaduženih knjiga.

Član 83.

(Ostale javne isprave)

- (1) Studentu koji je uspješno završio sve obaveze utvrđene studijskim programom Univerzitet izdaje uvjerenje o završenom ciklusu studija.
- (2) Studentu koji u toku studija odlazi po osnovi mobilnosti na drugu visokoškolsku ustanovu, izdaje se uvjerenje o prepisu ocjena.
- (3) Student koji u toku studija dolazi po osnovi mobilnosti na Univerzitet podnosi studentsku prijavu po osnovu mobilnosti.
- (4) Student koji u toku studija odlazi po osnovi mobilnosti na drugu visokoškolsku ustanovu, zaključuje ugovor o učenju.
- (5) Isprave o studijima, njihov izgled i sadržaj preciznije su regulirani Pravilnikom o sadržaju javnih isprava koje izdaju visokoškolske ustanove u Kantonu Sarajevo.

DIO ŠESTI - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 84.

(Primjena pravila)

- (1) Ova Pravila se primjenjuju za studente koji studiraju na prvom i drugom ciklusu studija, integrisanom studiju, te stručnom i specijalističkom studiju u skladu sa bolonjskim principima, a počev od akademske 2023/2024. godine.
- (2) Usvajanjem ovih Pravila stavljaju se van snage Pravila studiranja za prvi, drugi ciklus studija, integrirani, stručni i specijalistički studij na Univerzitetu u Sarajevu broj: 01-1094-1/18 od 12.10.2018, kao i Odluka o izmjenama i dopunama Pravila studiranja za I,II ciklus studija, integrirani, stručni i specijalistički studij na Univerzitetu u Sarajevu broj: 01-9-62/20 od 29.04.2020. godine.

Član 85.

(Tumačenje Pravila)

Tumačenje odredbi ovih Pravila daje Senat Univerziteta, a koje se objavljuje na web stranici Univerziteta.

Član 86.

(Izmjene i dopune Pravila)

Izmjene i dopune ovih Pravila vrše se na način i po postupku propisanim za njegovo donošenje.

REKTOR

Prof. dr. Rifat Škrijelj

Broj: 01-15-24-1/23
Sarajevo 27. 09. 2023. godine